

Luonnos 9.8.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2023 tuloveroasteikosta annetun lain muuttamisesta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

[Esitystä täydennetään myöhemmin ansiotuloveroperusteisiin vuodelle 2023 ehdotettavilla muutoksilla budjettiriihessä tehtävien päätösten perusteella.]

Työtulovähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi ikäperusteisesti. Korotus kasvaisi ikään perustuen kolmessa portaassa, jotka olisivat 60 vuotta, 62 vuotta ja 65 vuotta. Tieteellisen, taiteellisen ja yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saadut palkinnot säädettäisiin koko määrästäan verovapaiksi. Muutoksen johdosta valtiovarainministeriö ei enää jatkossa tekisi tunnustuspalkintojen verovapauspäätöksiä.

Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten perusteella myönnettävää vähennystä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että perhevapaalla verovuoden aikana olleen omavastuuta alennettaisiin. Lisäksi vuonna 2022 väliaikaisesti voimassa ollutta matkakuluvähennyksen enimmäismäärän ja oman auton käytön perusteella myönnettävän kilometrikohtaisen vähennyksen korotuksen voimassaoloa jatkettaisiin vuodelle 2023.

Tuloverolakia esitetään lisäksi muutettavaksi siten, että lakiin lisätään uusi määräaikainen vuonna 2023 sovellettava säännös, jossa säädettäisiin määrättyihin rahastoihin sovellettavasta poikkeuksesta tuloverolain yhteisöjä koskevasta yleisestä verovelvollisuudesta tosiasiallisen johtopaikan perusteella. Säännös soveltuisi Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, sijoitusrahastolaissa tarkoitettuun yhteissijoitusyritykseen sekä toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun laissa tarkoitettuun vaihtoehtorahastoon.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että verotusmenettelystä annetun lain mukaisessa verotuksessa käytettävän keskimääräisen kunnallisveroprosentin laskentaan tehtäisiin sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen johdosta verolainsäädäntöön tehdyistä muutoksista johtuvat muutokset.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2023 alusta. Matkakuluvähennyksen enimmäismäärää ja kilometrikohtaisen vähennyksen määrää sekä rahastopoikkeusta koskevat lait on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden 2023 loppuun ja niitä sovellettaisiin vuoden 2023 verotuksessa.

Muilta osin lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Ansiotulojen verotus	4
2.2 Työtulovähennys.....	4
2.2.1 Työtulovähennyksen määräytyminen	4
2.2.2 Eläkeläisen saaman työtulon verotus ja työllistymisen kannustimet	5
2.2.3 Ikääntyneiden työllisyys.....	6
2.3 Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten perusteella myönnettävä vähennys	8
2.3.1 Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten enimmäismäärä ja kilometrikohtaisen vähennyksen määrä	8
2.3.2 Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuun alentaminen	9
2.3.3 Perhevapaat ja yhteiskunnan tuet	9
2.4 Tunnustuspalkintojen verovapaus.....	10
2.4.1 Tunnustuspalkintojen veronalaisuutta koskeva sääntely.....	10
2.4.2 Arviointia valtiovarainministeriön roolista tunnustuspalkintojen verovapauden myöntäjänä	11
2.5 Yhteisöjen yleisen verovelvollisuuden laajennus tosiasiallisen johtopaikan perusteella	12
2.5.1 Yleistä	12
2.5.2 Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen sisältyvät säännökset valtiontuesta	13
2.6 Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisessa käytettävä keskimääräinen kunnallisveroprosentti	14
3 Tavoitteet	15
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	15
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	15
4.1.1 Ansiotulojen verotus	15
4.1.2 Työtulovähennys.....	15
4.1.3 Matkakuluvähennyksen enimmäismäärän ja kilometrikohtaisen vähennyksen korotuksen jatkaminen vuodelle 2023	16
4.1.4 Perhevapaalla olevan asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuu	16
4.1.5 Tunnustuspalkintojen verovapaus	17
4.1.6 Rahastopoikkeus	17
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	18
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	18
4.2.1.1 Vaikutukset julkiseen talouteen	18
4.2.1.2 Tulonjakovaikutukset	24
4.2.1.3 Työllisyysvaikutukset	24
4.2.1.4 Sukupuolivaikutukset	24
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	24

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	24
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	24
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	24
5.2.1 Ikään perustuva työtulovähennyksen korottaminen	24
6 Lausuntopalaute	25
7 Säännöskohtaiset perustelut	25
7.1 Vuoden 2023 tuloveroasteikkolaki	25
7.2 Tuloverolaki	25
7.3 Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta	28
8 Voimaantulo	29
9 Suhde muihin esityksiin.....	29
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	29
10.1 Ikään perustuva työtulovähennyksen korottaminen	29
10.1.1 Yleistä yhdenvertaisuudesta.....	29
10.1.2 Työtulovähennystä koskeva ehdotus yhdenvertaisuusnäkökulmasta.....	30
LAKIEHDOTUKSET	32
2. Laki tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.....	32
3. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta.....	34
LIITE	36
RINNAKKAISTEKSTIT	36
2. Laki tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.....	36
3. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta.....	39

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 5 momentin mukaan kultakin vuodelta toimitettavassa ansiotulon verotuksessa sovellettavasta veroasteikosta säädetään erikseen. Lisäksi tuloverolakiin ehdotetut muutokset perustuvat pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman mukaan ansiotuloverotukseen tehdään ansiotason nousua ja inflaatiota vastaava tarkistus vuosittain. Osa ehdotetuista muutoksista perustuu myös hallituksen vuoden 2020 joulukuussa ja syksyn 2021 talousarvioneuvotteluissa tekemiin linjauksiin.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on rakentaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää yhteiskuntaa. Vuoden 2020 budjettiriihessä päätettiin toimenpiteistä, joilla tavoitellaan 31 000–36 000 lisätyöllistä, yhteenlaskettuna hallituksen jo aikaisemmin tekemien työllisyyttä kasvattavien toimien kanssa. Hallituspuolueet linjasivat 17.12.2020 budjettiriihessä sovitun pohjalta toimista, joilla edistetään yli 55-vuotiaiden työllisyyttä, edistetään työssä jaksamista ja työkykyä sekä vahvistetaan osaamista sekä muutosturvaa.

Toimenpidekokonaisuuteen sisältyi useita erikseen valmisteltavia esityksiä, joista yksi on työtulovähennyksen enimmäismäärän korottaminen 200 eurolla vuodessa yli 60-vuotiaille. Syksyn 2021 talousarvioneuvotteluissa tehtiin linjaus lisäporrastuksesta eli myönnettävän työtulovähennyksen määrä kasvaisi iän karttuessa.

Hallitus linjasi talousarvioneuvotteluissaan syksyllä 2021, että perhevapaalla verovuoden aikana olleen työmatkakuluvähennyksen omavastuuta alennetaan vastaavasti kuin työttömillä. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta. Linjaus on osa hallituksen toimia, joilla parannetaan osaavan työvoimaan saatavuutta ja sujuvaa arkea sekä lisätään toimeliaisuutta.

Määräaikaista rahastopoikkeusta koskeva ehdotus liittyy hallituksen esitykseen HE 136/2020 vp tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä sen johdosta annettuun valtiovarainvaliokunnan mietintöön VaVM 33/2020 vp.

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella VMxxx/2022.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Ansiotulojen verotus

[Täydennetään myöhemmin budjettiriihessä tehtävien päätösten perusteella.]

2.2 Työtulovähennys

2.2.1 Työtulovähennyksen määräytyminen

Työtulovähennyksestä säädetään tuloverolain 125 §:ssä. Työtulovähennys tehdään ensisijaisesti ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Siltä osin kuin ansiotulosta valtiolle suoritettava tulovero ei riitä vähennyksen tekemiseen vähennys tehdään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa. Vähennys laskeaan verovelvollisen veronalaisten palkkatulojen, muusta toiselle suoritetusta työstä, tehtävästä tai palveluksesta saatujen ansiotulojen, ansiotulona pidettävien käyttökorvausten, ansiotulona

verotettavan osingon, jaettavan yritystulon ansiotulo-osuuden sekä yhtymän osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

Vuoden 2022 verotuksessa työtulovähennys on 13 prosenttia vähennykseen oikeuttavien tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 950 euroa. Vähennyksen määrä pienenee 1,96 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä. Kun puhdas ansiotulo ylittää noin 132 200 euroa, työtulovähennystä ei enää myönnetä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen (jäljempänä sote-uudistus) liittyvän rahoituslainsäädännön säätämisen yhteydessä muutettiin myös tuloverolain työtulovähennystä koskevaa pykälää lailla 619/2021. Työtulovähennys on yksi veroperusteista, joita muuttamalla toteutetaan sote-uudistuksessa tapahtuva verotuksen siirto kunnallisverosta valtionveroon, kun sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden rahoitusvastuu siirtyy kunnilta valtiolle. Vuoden 2023 alusta voimaan tulevaksi säädetyn 125 §:n mukaan vähennys on 10,3 prosenttia vähennykseen oikeuttavien tulojen määrästä. Vähennyksen enimmäismäärä on 1 800 euroa. Vähennyksen määrä pienenee 1,92 prosentilla puhtaan ansiotulon 16 000 euroa ylittävältä osalta. Siltä osin kuin verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää 40 000 euroa, vähennyksen määrä kuitenkin pienenee 1,27 prosentilla ylittävältä osalta. Pykälän muuttamisen aikaan oli kuitenkin jo tiedossa, että sote-uudistuksen rahoituslaskelmia päivitetään vielä keväällä 2022. Päivityksen jälkeen veroperusteita, mukaan lukien työtulovähennys, on tarpeen muuttaa päivitettyjen laskelmien perusteella, eikä lailla 619/2021 säädetty 125 § siten ehdi tulla voimaan säädettyssä muodossaan.

Työtulovähennyksen tarkoituksena on ollut muun ohessa ansiotulon verotuksen keventäminen sekä työllisyyden tukeminen työn tarjontaa lisäämällä (HE 112/2008 vp). Vähennykset katsotaan verotueksi, koska ne kohdistuvat vain tietyille verovelvollisryhmälle.

Työtulovähennys lasketaan työtulon perusteella ja tehdään ansiotuloverosta. Palkkatuloista maksetaan ainoastaan palkansaajamaksuja, eikä lainkaan tuloveroa noin 16 000 euron vuosituloille saakka. Tästä johtuen työtulovähennystä kasvattamalla ei voida kasvattaa sellaisten henkilöiden käteen jäävää tuloa, jotka saavat ainoastaan pientä palkkatuloa.

2.2.2 Eläkeläisen saaman työtulon verotus ja työllistymisen kannustimet

Eläkkeensaaja voi tehdä työtä eläkkeellä ollessaan. Vanhuuseläkkeen (työeläke ja kansaneläke) aikana henkilö voi työskennellä vapaasti, koska palkkatulo ei vaikuta vanhuuseläkkeen määrään. Sen sijaan esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeeseen liittyy työskentelyä koskevia rajoituksia.

Koska eläkkeensaajan palkkatuloa verotetaan lähtökohtaisesti kuten palkkatuloa yleensä, siitä myönnetään myös samat vähennykset kuin muustakin palkkatulosta. Eläkkeensaajan saaman palkkatulon perusteella voidaan siten myöntää tulonhankkimisvähennys (TVL 95 §:n 1 momentin 1 kohta), puhtaasta ansiotulosta vähentää kunnallisverotuksen ansiotulovähennys (TVL 105 a §) ja verosta tehdä työtulovähennys (TVL 125 §). Perusvähennys koskee kaikkia, etenkin pienituloisia ansiotulon saajia. Eläkkeensaajan saama palkkatulo vaikuttaa kuitenkin eläkkeiden verotukseen esimerkiksi siten, että eläkkeensaajan saamat palkkatulot pienentävät eläketulovähennystä.

Verotuksessa myönnettävien vähennysten lisäksi palkasta käteen jäävät tulot kasvavat vanhuuseläkkeellä myös siksi, että sosiaalivakuutusmaksujen rasitus kevenee iän karttuessa. Tosin maksujen pienentyminen kasvattaa hieman muiden verojen määrää.

Osittain eläkkeestä ja osittain palkasta koostuvien tulojen verokohtelu on edellä mainituista syistä jo nykyään usein varsin edullista. Palkasta ja eläkkeestä koostuvien tulojen verotus on yleensä edullisempaa kuin, jos sama kokonaistulo olisi pelkkää palkkaa tai eläkettä. Siten eläketuloa saavalle työn tekeminen on jo nyt varsin kannattavaa.

2.2.3 Ikääntyneiden työllisyys

Ikääntyneiden työvoimaan osallistuminen ja työllisyys ovat kasvaneet koko 2000-luvun. Vielä 1990-luvulla ikääntyneiden työllisyysasteet erityisesti 60—64 -vuotiaiden, mutta myös 55—59 -vuotiaiden keskuudessa olivat hyvin matalia. Sen jälkeen työllisyyskehitys on parantunut vuosi vuodelta. Vahvistunut työllisyys näkyy ikäluokkien parantuneena tulokehityksenä muihin ikäluokkiin verrattuna. Positiivinen tulokehitys perustuu palkkatuloja saavien osuuden kasvuun.¹

Myös Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan ikääntyneiden työllisyysaste on noussut voimakkaasti 2000-luvulla. Vuosituhannen alussa luku oli puolet nykyisestä. Viime vuosina työllisyysastetta on parantanut erityisesti eläkeuudistuksessa sovittu eläkeiän nosto. Eläketurvakeskuksen mukaan 60—64-vuotiaiden työllisyysaste (56,9 %) nousi puoli prosenttiyksikköä vuonna 2021.²

Positiivisesta työllisyyskehityksestä huolimatta ikääntyneiden työllisyysasteet Suomessa ovat selkeästi pohjoismaisia verrokkimaita alempana. Korkeaa työllisyysastetta muissa Pohjoismaissa selittää osittain korkeampi osa-aikaisen työn osuus.

Ikääntyneiden työntekoa voidaan tarkastella esimerkiksi työllisyysasteen ja työvoimaosuuden käsitteiden kautta. Näihin seikkoihin vaikuttaa ratkaisevasti eläkkeelle siirtyminen. Vanhuuseläkkeen alaikäraja vuonna 2021 oli 63 vuotta ja 9 kuukautta, jonka saavuttivat 1.4.1957—31.12.1957 syntyneet. Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan 63 vuotta oli yleisin ikä siirtyä eläkkeelle sekä vuonna 2020 että vuonna 2021.³

Ikääntyneiden työvoimaosuuteen vaikuttavat vanhuuseläkkeelle siirtymisen lisäksi myös esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen tai työntöön vapaaehtoinen lopettaminen ennen vanhuuseläkkeen alaikärajan saavuttamista.

Eläkkeelle siirtymistä koskevien tietojen lisäksi ikääntyneiden työmarkkina-asemaa voidaan kuvata esimerkiksi alla olevan taulukon avulla (Tilastokeskuksen työvoimatutkimus, vuosi 2020, sukupuolet yhteensä, tuhatta henkilöä)

¹ Ikääntyneiden työllisyyden edistämiskeinoja valmisteleavan työryhmän loppuraportti, 11.3.2019. Saatavilla: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/d2b523c5-77e2-4709-b404-b330f71deab2/f9e4ed0a-6852-4f08-8e43-0e46ec6b50cc/JULKAISU_20190311125000.PDF

² [Eläkkeellesiirtymisikä vahvassa nousussa jo toista vuotta - Eläketurvakeskus \(etk.fi\)](#)

³ [Suomen työeläkkeensaajat \(SVT\) - Eläketurvakeskus \(etk.fi\)](#) ja [Suomen työeläkkeensaajat 2020 - Eläketurvakeskus \(etk.fi\)](#)

Ikäryhmä	Työikäinen väestö	Työvoima	Työlliset	Työttömät	Työvoimaosuus,%	Työllisyysaste,%	Työttömyysaste,%
15-74	4133	2704	2495	209	65,4	60,4	7,7
55	75	65	62	3	87,5	83,6	4,4
56	70	59	54	5	84,5	77,4	8,3
57	75	64	60	4	85,4	80	6,3
58	72	59	55	4	81	75,6	6,7
59	77	60	56	4	78,8	73,1	7,3
60	68	53	49	4	78,1	71,8	8,1
61	70	50	46	4	70,9	64,9	8,5
62	76	50	46	5	66,6	60,5	9,1
63	71	39	36	3	54,5	51,1	6,4
64	74	21	20	1	28,7	26,8	6,4
65	71	14	13	0	19,2	18,7	.
66	71	13	12	0	17,7	17,3	.
67	72	11	11	0	15,2	15	.
68	70	8	8	0	11,7	11,6	.
69	71	6	6	0	8	7,8	.
70	73	6	6	0	8,5	8,5	.
71	73	6	6	.	8,8	8,8	.
72	78	5	5	0	6,2	6,1	.
73	74	4	4	.	5,4	5,4	.
74	59	4	4	.	5,9	5,9	.

Työvoimatutkimuksen perusteella voidaan todeta, että 60-vuotiaiden työllisyysaste⁴ on vuonna 2020 ollut 71,8 %, kun taas 63-vuotiaiden ryhmässä se oli 51,1 %, 65-vuotiaiden ryhmässä enää 18,7 % ja 70-vuotiaiden ryhmässä 8,5 %. Työllisyysaste koko 15-74-vuotiaiden ryhmässä oli samana vuonna 60,4 %. Työllisyysaste laskee alle koko työvoiman keskiarvon 63-vuotiailla ja jatkaa tämän jälkeen laskuaan.

Työvoimatutkimuksen mukaan työvoimaosuus⁵ on ollut 60-vuotiailla vuonna 2020 ollut 78,1 %, kun taas 63-vuotiaiden ryhmässä se oli 54,5 %, 65-vuotiaiden ryhmässä enää 19,2 % ja 70-

⁴ Työllisyysaste = **Työllisyysaste** on työllisten prosenttiosuus väestöstä. Virallinen työllisyysaste lasketaan 15-64-vuotiaiden työllisten prosenttiosuutena samanikäisestä väestöstä. (Tilastokeskus)

⁵ Työvoimaan kuuluvat kaikki ne 15-74 -vuotiaat henkilöt, jotka tutkimusviikolla olivat työllisiä tai työttömiä. Työvoimaosuus lasketaan työvoimaan kuuluvien prosenttiosuutena työikäisestä 15-74-vuotiaasta väestöstä. Työvoimaosuus kertoo halukkuudesta kuulua työvoimaan.

vuotiaiden ryhmässä 8,5 %. Työvoimaosuus koko 15-74-vuotiaiden ryhmässä oli samana vuonna 65,4 %. Työllisyysaste laskee alle koko työvoiman keskiarvon 63-vuotiailla ja jatkaa tämän jälkeen laskuaan.

Tilastosta voidaan havaita, että työvoimaosuus alkaa kuitenkin laskea jo ennen 63 vuoden eli alimman vanhuuseläkeiän saavuttamista. Esimerkiksi 61-vuotiailla osuus on enää 70,9 %, kun vielä 59-vuotiailla se on 78,8 %. Samoin työllisyysasteesta tapahtuu laskua, kun 61-vuotiaiden työllisyysaste on 64,9 %, kun vielä 59-vuotiailla se on 73,1 %. Tilastojen perusteella työllisten määrä alkaa ikäryhmissä siten laskea jo ennen alimman lakisääteisen eläkeiän saavuttamista. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta voidaankin havaita selvä laskeva trendi sekä ikääntyvien työvoimaosuudessa että työllisyysasteessa.

2.3 Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten perusteella myönnettävä vähennys

2.3.1 Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten enimmäismäärä ja kilometrikohtaisen vähennyksen määrä

Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten vähentämisestä säädetään tuloverolain 93 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuna. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 7 000 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 750 euroa (omavastuuosuus).

Pykälän 2 momentin mukaan jos 1 momentissa tarkoitettuna halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, vähennystä laskettaessa otetaan huomioon se kohtuullinen kustannusten lisäys, joka aiheutuu kulkuneuvon käytöstä asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin. Verohallinto määrää vuosittain tarkemmin vähennyksen laskentaperusteista.

Tuloverolain 93 §:n 1 ja 2 momenttia muutettiin väliaikaisesti 1.7.2022 voimaan tulleella lailla 426/2022. Muutoksia sovelletaan verovuoden 2022 verotuksessa. Matkakuluvähennyksen enimmäismäärä korotettiin 7 000 eurosta 8 400 euroon. Lisäksi pykälään lisättiin säännökset matkakuluvähennyksen kilometrikohtaisesta määrästä. Väliaikaisen säännöksen mukaan matkakuluvähennyksen määrä on 0,30 euroa kilometriltä, jos vähennys myönnetään oman auton käyttökustannusten mukaan. Myönnettäessä vähennys käyttöetuauton mukaan vähennyksen määrä on 0,24 euroa kilometriltä. Verohallinto määrää tarkemmin vähennyksen laskentaperusteista muiden kulkuneuvojen osalta.

Tavallisesti Verohallinto tekee päätöksen muun kuin julkisen liikenteen käytön perusteella tehtävän matkakuluvähennyksen määrästä vuosittain marraskuussa, kyseisen vuoden hintakehityksestä saatujen tietojen perusteella. Verohallinto ottaa matkakuluvähennyksen määrää vahvistaessaan huomioon ne kohtuulliset kustannusten lisäykset, jotka verovelvolliselle aiheutuvat oman auton käyttämisestä asunnon ja työpaikan väliseen matkaan. Näitä lisäkustannuksia ovat lähinnä auton muuttuvat kustannukset kuten rengaskulut, korjaus- ja huoltokulut, polttoainekulut sekä se auton pääoma arvon aleneminen, joka aiheutuu autolla ajetuista lisäkilometreistä. Verohallinnon 4.11.2021 antaman päätöksen mukaan vähennys oman auton käytön mukaan oli 0,25 euroa kilometriltä vuonna 2021 (Verohallinnon päätös matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2021 toimitettavassa verotuksessa, säädöskokoelmanumero 911/2021).

Koska vuoden 2022 osalta kilometrikohtaisen vähennyksen määrästä säädettiin poikkeuksellisesti tuloverolain 93 §:n 2 momentissa, Verohallinto ei tee marraskuussa 2022 päätöstä vuosittaista päätöstä matkakuluvähennyksen määrästä vuodelle 2022.

Verovuodelle 2022 tehty tilapäinen korotus matkakuluvähennyksen enimmäismäärään ja oman auton käytön ja käyttöetuauton perusteella myönnettävän kilometrikohtaisen vähennyksen määrään perustui liikennepolttoaineiden hinnan voimakkaaseen nousuun alkuvuonna 2022. Hallitus päätti kompensoida polttoaineen hinnan nousua erityisesti henkilöille, jotka tarvitsevat autoa asunnon ja työpaikan välisiin matkoihinsa. Lakimuutosten tarkoituksena oli sekä polttoaineen hinnan nousun kompensoiminen että työnteon tukeminen. Kilometrikohtaisen vähennyksen säätäminen lailla kesken verovuotta mahdollisti korotuksen huomioon ottamisen myös ennakkoperinnässä verovelvollisten verokorteilla. Jos Verohallinto olisi tehnyt tavalliseen tapaan päätöksen vähennyksen määrästä marraskuussa 2022, mahdollinen korotus olisi ollut mahdollista ottaa huomioon vasta verotuksen toimittamisen yhteydessä.

2.3.2 Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuun alentaminen

Tuloverolain 93 §:n 4 momentissa säädetään, että jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai päivärahaa toimeentulon turvaamiseksi, hänen omavastuuosuuttaan pienennetään 70 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 140 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä. Verotuskäytännössä työttömyyskorvaukseen oikeuttavat päivät lasketaan yhteen vuositasolla, jonka perusteella määräytyy, kuinka monelta kuukaudelta verovelvollinen on oikeutettu omavastuun alentamiseen. Työtön on oikeutettu omavastuun alentamiseen myös siltä ajalta, kun hän työskentelee osaaikaisesti, satunnaisesti, sivutoimisesti tai hänen työaikaansa on lyhennetty. Näiltä ajoilta maksettu soviteltu työttömyysetuus muunnetaan omavastuuta laskettaessa täysiksi korvauspäiviksi.

Työttömänä olleiden henkilöiden omavastuuosuuden alennus on ollut voimassa vuoden 1999 alusta alkaen. Alennusta perusteltiin hallituksen esityksessä (HE 129/1998 vp) muun ohessa sillä, että matkakuluvähennyksen omavastuuosuus voi vaikuttaa työttömän halukkuuteen vastaanottaa työtä, kun samansuuruisista kuukausittaisista matkakustannuksista vain osan vuotta työssä oleva voi saada työkuukautta kohti pienemmän vähennyksen kuin koko vuoden työssä käynyt. Matkakuluvähennyksen omavastuuosuudella katsottiin siten olevan merkitystä työllisyyden kannalta.

Tuloverolaissa ei ole säädetty muista poikkeuksista matkakustannusten omavastuuosuuteen.

2.3.3 Perhevapaat ja yhteiskunnan tuet

Perhevapailla tarkoitetaan erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaata, osittaista vanhempainvapaata, hoitovapaata, osittaista hoitovapaata, tilapäistä hoitovapaata ja muita pakottavia poissaoloja perhesyistä johtuen. Oikeus perhevapaisiin perustuu työsopimuslakiin. Perhevapaan aikana Kansaneläkelaitos (Kela) maksaa erilaisia vanhempainpäivärahoja. Kela toimittaa tiedot tulorekisteriin maksetuista etuuksista viiden kalenteripäivän kuluessa maksupäivästä

Vanhempainpäivärahojen tarkoitus on korvata raskauden, synnytyksen tai lapsen hoidon vuoksi ansiotyöstään pois jäävälle vanhemmalle vapaasta aiheutuvaa ansionmenetystä tai taata perusturva. Vanhempainpäiväraha-oikeudesta ja vanhempainpäiväraha-kausista säädetään sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvussa. Vanhempainpäivärahoja ovat äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha. Kummankin vanhemman on myös mahdollista käydä osa-aikatyössä, jolloin molemmille maksetaan osittaista vanhempainrahaa.

Vanhempainpäivärahan jälkeen lapsen hoidosta hoitovapaan ajalta maksetaan lastenhoidon tukea. Lisäksi hoitovapaan aikana voi saada kuntalisää. Lastenhoidon tukia ovat kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki, joustava hoitoraha ja osittainen hoitoraha. Lastenhoidon tuista säädetään laissa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996).

Perhevapaat uudistuivat 1.8.2022 alkaen. Työntekijä saa uuden lain mukaisia vanhempainpäivärahoja, jos lapsen laskettu aika on 4.9.2022 tai sen jälkeen tai jos adoptiolapsi otetaan hoitoon 31.7.2022 tai sen jälkeen. Perhevapaauudistus muuttaa vanhempainvapaiden ja niistä maksettavien vanhempainpäivärahojen kestoja ja ajankohtaa. Vanhempainpäivärahoja ovat jatkossa erityisraskausraha, raskausraha ja vanhempainraha sekä osittainen vanhempainraha. Kaikki edellä mainitut ovat vanhempainpäivärahoja, joista säädetään sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvussa. Lastenhoidon tukeen ei ole tämän uudistuksen myötä tulossa muutoksia.

Uudet ja vanhat vanhempainpäivärahat ovat käytössä rinnakkain yli kaksi vuotta.

2.4 Tunnustuspalkintojen verovapaus

2.4.1 Tunnustuspalkintojen veronalaisuutta koskeva sääntely

Stipendien, apurahojen ja tunnustuspalkintojen veronalaisuudesta säädetään tuloverolain 82 §:ssä. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan veronalaista tuloa ei ole stipendi tai muu apuraha, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten eikä tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiolta, kunnalta, hyvinvointialueelta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat verovapaita ilman ylärajaa. Muilta kuin julkisyhteisöiltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat, muut apurahat sekä palkinnot ovat kuitenkin veronalaista tuloa siltä osin kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, muiden apurahojen, opintorahojen ja palkintojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen ylittää verovuonna valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän. Taiteen edistämiskeskus vahvistaa vuosittain verovapaan taiteilija-apurahan määrän. Vuonna 2022 valtion taiteilija-apurahan määrä on 24 761,09 euroa. Stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat sen verovuoden tuloa, jona ne maksetaan.

Tuloverolain 82 §:n 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi hakemuksesta päättää, että pykälässä tarkoitettu tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustuksena saatu palkinto on koko määrältään verosta vapaata tuloa. Tunnustuspalkintoja koskeva sääntely on ollut pääpiirteiltään voimassa nykyisessä muodossaan vuodesta 1975. Vuoden 1974 tulo- ja varallisuusverolakia (1043/1974) säädettäessä stipendien, apurahojen ja tunnustuspalkintojen täydestä verovapaudesta luovuttiin ja verovapaus rajattiin 15 000 markkaan. Tässä yhteydessä kuitenkin valtiovarainministeriölle säädettiin mahdollisuus myöntää hakemuksesta verovapaus tunnustuspalkinnoille koko määrästä.

Tunnustuspalkinnon verovapautta haetaan valtiovarainministeriöltä vapaamuotoisella hakemuksella. Verovapautta ei myönnetä palkinnolle itselleen, vaan verovapauspäätöksen kohteena on yksittäinen jaettu palkinto ja sen saaja. Hakemuksen tekemiselle ei ole säädetty laissa määräaikaa. Jos tunnustuspalkinnolle myönnetään verovapaus, verovelvollinen voi ilmoittaa palkinnon verovapaudesta veroilmoituksessaan. Jos verovelvollisen palkinnon saamisvuoden verotus on jo ehtinyt päättyä, hän voi tehdä oikaisuvaatimuksen verotuksestaan. Tunnustuspalkin-

toa, jolle valtiovarainministeriö on myöntänyt verovapauden, ei oteta lainkaan huomioon las-kettaessa tuloverolain 82 §:n 2 momentin mukaista verovapaata ja veronalaista osuutta muille verovelvollisen saamille apurahoille ja stipendeille.

Verohallinnon ennakonpidätysvelvollisuudesta vapauttamisesta tekemän päätöksen (988/2019) 1 §:n 13 kohdan mukaan tuloverolain 82 §:ssä tarkoitettu veronalaisesta stipendistä, apura-hasta tai tunnustuspalkinnosta ei toimiteta ennakonpidätystä. Apurahan ja tunnustuspalkinnon maksajan on ilmoitettava luonnollisille henkilöille myöntämänsä tuloverolain 82 §:n mukaiset apurahat, stipendit ja tunnustuspalkinnot Verohallinnolle vuosi-ilmoituksella. Apurahat on il-moitettava, jos samalle henkilölle maksetut suoritukset ovat vähintään 1 000 euroa vuodessa. Vuosi-ilmoitus on annettava viimeistään suorituksen maksuvuotta seuraavan tammikuun 31. päivänä. Tuloverolain 82 §:n mukaisia apurahoja, stipendejä ja tunnustuspalkintoja ei ilmoiteta tulorekisteriin.

2.4.2 Arviointia valtiovarainministeriön roolista tunnustuspalkintojen verovapauden myöntä-jänä

Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännök-set verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Pe-rustuslain 121 §:n 3 momentin mukaan kunnilla on verotusoikeus. Lailla säädetään verovelvol-lisuuden ja veron määräytymisen perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta.

Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 1 §:n mukaan verotusta varten on valtiovarainministe-riön alainen Verohallinto. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan Verohallinnon tehtävänä on verotuk-sen toimittaminen, verovalvonta, verojen ja maksujen kanto, perintä ja tilitys sekä veronsaajien oikeudenvallvonta sen mukaan kuin erikseen säädetään. Pykälän 2 momentissa Verohallinnon tehtäväksi säädetään lisäksi edistää oikeaa ja yhdenmukaista verotusta sekä kehittää Verohal-linnon palvelukykyä.

Veroista ja niiden perusteista on siten säädettävä lailla. Verohallinnolla puolestaan on laissa säädettyinä tehtävänä toimittaa verotus ja siten ratkaista verovelvollisten verotusta koskevat asiat verolainsäädäntöä soveltaen ja tulkiten. Verohallinto voi myös antaa ohjeita aineellisista ja menettelyllistä verotuskysymyksistä. Verohallinnon oikeus antaa syventäviä ja muita ohjeita perustuu verohallinnosta annetun lain 2 §:n 2 momentissa Verohallinnolle säädettyyn tehtävään edistää oikeaa ja yhdenmukaista verotusta. Ohjeiden avulla verovelvollisia ja Verohallintoa oh-jataan siten, että verotus tulisi toimitettua mahdollisimman oikein, eli toisin sanoen lain mukai-sesti.

Verohallinto on valtiovarainministeriön alainen virasto. Tämä tarkoittaa sitä, että valtiovarain-ministeriö ohjaa Verohallinnon toimintaa. Verohallinnolle asetetaan tulostavoitteet tulosohjaus-prosessin mukaisesti ministeriön ja Verohallinnon välisessä tulossopimuksessa. Valtiovarain-ministeriössä myös valmistellaan verotusta koskeva lainsäädäntö. Koska Verohallinnolla on toi-mivalta toimittaa verotus, valtiovarainministeriö ei voi puuttua yksittäiseen verotusratkaisuun. Ainoastaan muutamissa poikkeustilanteissa valtiovarainministeriölle on säädetty mahdollisuus ottaa muutoin Verohallinnolle kuuluva asia ratkaistakseen. Veronkantolain (11/2018) 47 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi ottaa Verohallinnossa käsiteltävän periaatteellisesti tärkeän verosta vapauttamista koskevan asian ratkaistavakseen. Veron vapauttamista koskevassa pää-töksessä ei kuitenkaan ole kysymys verotuksen toimittamisesta, vaan jo määrätystä verosta va-pauttamisesta. Tuloverolain 82 §:n 3 momentissa valtiovarainministeriölle säädetty mahdolli-suus myöntää verovapaus tunnustuspalkinnolle sen sijaan tarkoittaa suoraa mahdollisuutta päät-

tää yksittäistä verovelvollista koskevasta verotusratkaisusta. Tällainen ministeriölle annettu toimivalta on hyvin poikkeuksellista valtiovarainministeriön ja Verohallinnon muussa lainsäädännössä määriteltäviin tehtäviin ja toimivaltasuhteisiin verrattuna.

2.5 Yhteisöjen yleisen verovelvollisuuden laajennus tosiasiallisen johtopaikan perusteella

2.5.1 Yleistä

Tuloverolain 9 §:ssä säädetään yhteisöjen yleisestä ja rajoitetusta verovelvollisuudesta. Pykälää muutettiin 1.1.2021 voimaan tulleella lailla tuloverolain muuttamisesta (1188/2020). Mainitulla lailla pykälän 1 momentin 1 kohta muutettiin siten, että yleisesti verovelvollinen olisi myös ulkomailla perustettu tai rekisteröity yhteisö, jonka tosiasiallinen johtopaikka sijaitsee Suomessa. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutettiin siten, että rajoitetusti verovelvollisena pidetään muuta kuin 1 kohdassa tarkoitettua ulkomaista yhteisöä. Pykälään lisättiin uusi 7 momentti, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitettua kotimaisella yhteisöllä tarkoitetaan Suomen lainsäädännön mukaisesti perustettua tai rekisteröityä yhteisöä. Pykälään lisättiin myös uusi 8 momentti, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitettua ulkomaisen yhteisön tosiasiallinen johtopaikka sijaitsee paikassa, jossa yhteisön hallitus tai muu päätöksentekuelin tekee yhteisön tärkeimmät ylintä päivittäistä johtamista koskevat päätökset. Tosiasiallisen johtopaikan sijaintia arvioitaessa otetaan kuitenkin huomioon myös muut yhteisön organisointiin ja liiketoimintaan liittyvät olosuhteet. Yleisesti verovelvollista ulkomaista yhteisöä pidetään yleisesti verovelvollisena perustamis- tai rekisteröitymishetkestä tai tosiasiallisen johtopaikan muodostumishetkestä. Pykälään lisättiin vielä uusi 9 momentti, jonka mukaan mitä muussa tuloverolainsäädännössä säädetään suomalaisista yhteisöistä tai kotimaisista yhteisöistä, sovelletaan 1 momentin 1 kohdassa ja 8 momentissa tarkoitettuihin ulkomaisiin yhteisöihin.

Lain 1188/2020 voimaantulosäännöksen mukaan lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2021 toimitettavassa verotuksessa. Voimaantulosäännöksen mukaan tästä poiketen 9 §:n 8 momenttia sovelletaan toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (jäljempänä ETA-valtio) perustettuun tai rekisteröityyn, sijoitusrahastolain (213/2019) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 17 kohdassa tarkoitettuun yhteissijoitusyritykseen (jäljempänä UCITS-rahasto) sekä toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun vaihtoehtorahastoon (jäljempänä AIF-rahasto) ensimmäisen kerran vasta vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa (jäljempänä rahastopoikkeus).

Sijoitusrahastolain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 17 kohdan mukaan *yhteissijoitusyrityksellä* tarkoitetaan sellaista muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa toimiluvan saanutta yhteistä sijoitus-toimintaa harjoittavaa yritystä, joka kotivaltionsa lainsäädännön perusteella täyttää sijoitusrahastodirektiivin (2009/65/EY) edellytykset. Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 2 luvun 1 §:n mukaan *vaihtoehtorahastolla* tarkoitetaan yhteisöä tai muuta yhteistä sijoittamista, jossa varoja hankitaan useilta sijoittajilta ja sijoitetaan määritellyn sijoituspolitiikan mukaisesti sijoittajien eduksi ja jolta ei edellytetä sijoitusrahastodirektiivin 5 artiklassa tarkoitettua lupaa. *Erikoissijoitusrahastolla* tarkoitetaan mainitun lain 16 a luvun 1 §:ssä tarkoitettua vaihtoehtorahastoa, jonka hoidossa on noudatettava mainitussa luvussa säädettyjä velvoitteita. Sijoitusrahastolaissa ja joukkorahoituspalvelun tarjoamisesta annetussa laissa (203/2022) säädetyn edellytyksin vaihtoehtorahastolla tarkoitetaan myös sellaista yhteisöä tai muuta yhteistä sijoittamista ja joukkorahoituksen välitystä, jolta ei edellytetä sijoitusrahastodirektiivin 5 artiklassa tarkoitettua lupaa ja jossa varoja hankitaan joukkorahoituksella, luotonvälityksellä tai muutoin yhteisen sijoittamisen tarkoituksessa yhdeltä tai useammalta sijoittajalta ja sijoitetaan määritellyn sijoituspolitiikan mukaisesti sijoittajien eduksi.

Hallituksen esityksen HE 136/2020 vp mukaan siirtymäsäännös sisällytettiin lakiin, koska yleisen verovelvollisuuden laajentaminen tosiasiallisen johtopaikan perusteella UCITS- ja AIF-rahastoihin voisi lausuntopalautteen perusteella vaikuttaa Suomen kilpailukykyyn rahastojen hallinnoinnin osalta ja lamaanuttaa markkinat niiden rahastojen osalta, joiden verostatus on jollakin perusteella epäselvä tai tulkinnanvarainen. Lausunnoissa tuotiin lisäksi esiin, että riittävä siirtymäaika uudelle sääntelylle on tarpeen. Hallituksen esityksessä lisäksi todettiin, että pysyvään rahastopoikkeukseen voisi liittyä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen valtiontuen näkökulmasta ongelmia, joita voitaisiin arvioida tarkemmin määräajan kuluessa. Määräajalla myös varmistettaisiin mahdollisuus riittävään siirtymäaikaan, mikäli toimialaa koskeva lainsäädäntö muuttuisi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä VaVM 33/2020 vp todettiin, että esityksen mukaan valtiovarainministeriö selvittää kahden vuoden siirtymäajan kuluessa pysyvään rahastopoikkeukseen Euroopan unionin valtiontukinäkökohdat. Valiokunta muistutti, että suomalaisiin rahastoihin verrattavat rahastot olisivat yleisestä verovelvollisuudesta huolimatta Suomessa verovapaita toimijoita. Valiokunta korosti valtiovarainministeriön selvityksen merkitystä ja riittävän laaja-alaista arviointia, mikä ottaa huomioon veropohjan turvaamisen ohella sekä verotuksen että taloudellisen tehokkuuden tasapainoisella tavalla. Selvityksessä tuli huomioida kansainvälinen vertailu ja arvioida myös rahastopoikkeuksen tarpeellisuus ja mahdollisuus.

2.5.2 Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen sisältyvät säännökset valtiontuesta

SEUT:n 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

SEUT:n 107 artiklan 2 ja 3 kohdan kriteerit täyttävät toimenpiteet voidaan katsoa määrättyissä tilanteissa sisämarkkinoille soveltuvaksi tueksi. SEUT:n 108 artiklan 4 kohdan mukaan komissio voi antaa kyseisiä valtiontukimuotoja koskevia asetuksia, jollainen on esimerkiksi niin kutsuttu yleinen ryhmäpoikkeusasetus.⁶ Lisäksi komissio on määritellyt niin kutsuttuja horisontaalisia kriteereitä suuntaviivojen ja puitteiden muodossa. Sijoitustoiminnan osalta komissio on arvioinut riskirahoitustoimenpiteiden soveltuvuutta sisämarkkinoille yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa sekä suuntaviivoissa valtiontuesta riskirahoitussijoitusten edistämiseksi.⁷

Komissio on 19.7.2016 antanut tiedonannon SEUT:n 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitteestä.⁸ Tiedonannossa selvennetään eri tekijöitä, jotka muodostavat valtiontuen käsitteen: yrityksen olemassaolo, toimenpiteen johtuminen valtiosta, toimenpiteen rahoittaminen valtion varoista, edun myöntäminen, toimenpiteen valikoivuus ja sen vaikutus kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tärkein peruste mainittujen valtiontukea koskevien säännösten soveltamiselle verotustoimenpiteeseen on se, että toimenpiteellä saadaan aikaan poikkeus yleisen verojärjestelmän soveltamisesta jäsenvaltioiden tiettyjen yritysten eduksi. Valtiontukea voi siten muodostaa alempi verokanta, erityinen vähennys verotuksessa, määrätyn tulon

⁶ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014).

⁷ Komission tiedonanto Suuntaviivat valtiontuesta riskirahoitussijoitusten edistämiseksi (EUVL C 19, 22.1.2014).

⁸ Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitteestä (EUVL C 262, 19.7.2016).

tai tiettyjen verovelvollisten verovapaus. Komission tiedonantoon sisältyy myös kriteereitä, joiden perusteella arvioidaan SEUT 107 artiklan soveltumista sijoitusyhtiöihin, yhteissijoitusrahastoihin ja -yrityksiin.⁹

Hallituksen esityksessä HE 136/2020 todettiin, että pysyvään rahastopoikkeukseen liittyvät valtiontukinäkökohdat arvioidaan tarkemmin määräajan kuluessa. Valtiovarainministeriö on käynnistänyt keskustelut EU:n komission kanssa pysyvään rahastopoikkeukseen liittyvistä valtiontukinäkökohdista. Asian käsittely komissiossa on kuitenkin viivästynyt.

2.6 Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisessa käytettävä keskimääräinen kunnallisveroprosentti

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978), jäljempänä lähdeverolaki, 15 §:n 2 momentin mukaan rajoitetusti verovelvollisen on suoritettava verotusmenettelystä annetun lain mukaisessa järjestyksessä verotettavasta ansiotulostaan veroa valtion progressiivisen tuloveroasteikon ja keskimääräisen kunnallisveroprosentin mukaan. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on kuntien viimeksi vahvistettujen tuloveroprosenttien viimeksi toimitetun verotuksen kunkin kunnan kunnallisverotuksen verotettavalla tulolla painotettu keskiarvo neljännesprosenttiyksikön tarkkuudella ilmoitettuna.

Sote-uudistuksesta johtuen valtion tuloveroasteikkoa kiristetään ja kuntien tuloveroprosentteja alennetaan valtakuntaan kuuluvien kuntien osalta. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanonosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettua lain (616/2021) 55 §:n mukaan kuntien vuoden 2023 tuloveroprosentteja alennetaan 12,64 prosenttiyksikköä. Tämä leikkaus koskee ainoastaan valtakunnan kuntia eli kunnan tuloveroprosentteja ei leikata Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvissa kunnissa. Jotta Ahvenanmaalla asuvien verotus ei kiristyisi uudistuksen johdosta, tuloverolain 124 §:n 5 momenttiin on otettu säännös, jonka mukaan verovuodesta 2023 alkaen valtion tuloveroasteikon veroprosentteja alennetaan 12,64 prosenttiyksiköllä laskettaessa veron määrää niille verovelvollisille, joiden verotusmenettelystä annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu kotikunta sijaitsee Ahvenanmaan maakunnassa.

Lähdeverolain 15 §:n 2 momentti pohjautuu nykytilalle eli sille, että ansiotulojen verotuksessa valtionverotuksen asteikkoa sovelletaan sekä valtakunnassa että Ahvenanmaalla ja sille, että kaikkien kuntien kunnallisveroprosentit otetaan huomioon keskimääräistä kunnallisveroa laskettaessa. Vuodesta 2023 alkaen valtion tuloveroasteikkoa sovelletaan tuloverolain 124 §:n 5 momentin nojalla muusta maasta poiketen alennettuna niille verovelvollisille, joiden kotikunta on Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevassa kunnassa. Vuoden 2023 kunnallisverotuksessa valtakunnassa kuntien on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvien kuntien osalta käytetään näiden kuntien vahvistamia kunnallisveroprosentteja ilman rajoituksia. Vuodesta 2024 alkaen käytetään sekä valtakunnassa että maakunnassa kuntien vahvistamia kunnallisveroprosentteja.

Lähdeverolain 15 §:n 2 momentin tavoitteena on, että rajoitetusti verovelvollisen verotusmenettelystä annetun lain mukainen ansiotulon verotus asetetaan keskimäärin yleisesti verovelvollisen verotusta vastaavalle tasolle. Ansiotuloa koskeva keskimääräinen kunnallisveroprosentti

⁹ Komission tiedonanto valtiontuen käsitteestä (EUVL C 262, 19.7.2016), kappale 5.4.2.

on sama kaikille rajoitetusti verovelvollisille. Tavoitteiden ja nykytilan säilyttämiseksi lainkoh-
taan on tarpeen tehdä edellä kuvatuista muualle lainsäädäntöön tehdyistä muutoksista johtuvat
muutokset.

3 Tavoitteet

[Tavoitteita täydennetään myöhemmin]

Korotetun työtulovähennyksen tarkoituksena on sekä työurien pidentäminen että jo eläkkeelle
siirtyneiden kannustaminen tilapäis- ja tai osa-aikatyöhön. Ensimmäinen tavoite koskee ensisi-
jaisesti henkilöitä, jotka eivät ole vielä saavuttaneet keskimääräistä eläköitymisikää tai lakisää-
teistä eläkeikänsä. Jälkimmäinen tavoite puolestaan koskee ensisijaisesti niitä, jotka ovat jo
siirtyneet vanhuuseläkkeelle.

Perhevapaalla verovuoden aikana olleen henkilön omavastuuosuuden alennuksella on tarkoitus
kannustaa työn vastaanottamiseen ja siten lisätä työn tarjontaa. Tarkoituksena on myös saattaa
perhevapaalla osan vuotta olleet verovelvolliset samaan asemaan kuin osan vuotta työttömänä
olleet.

Matkakuluvähennyksen enimmäismäärän korotusta ja oman auton sekä käyttöetuauton käytön
perusteella myönnettävän kilometrikohtaista vähennystä koskevien tilapäisten säännösten jat-
kamisella myös verovuodelle 2023 tavoitellaan korkeana pysyneiden polttoaineen hintojen
kompensoimista henkilöille, jotka tarvitsevat autoa asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin ja
jotka vastaavat polttoainekustannuksistaan itse. Muutoksilla on tarkoitus sekä vastata polttoai-
neen korkean hinnan aiheuttamiin lisäkustannuksiin että tukea verovelvollisten työn tekoa.

Esityksellä ehdotetaan rahastopoikkeuksen voimassaoloaikaa jatkettavaksi yhdellä vuodella.
Lakimuutoksella pyritään takaamaan rahastosektorille toimintavarmuus siksi ajaksi, kun mah-
dollisuudet rahastopoikkeuksen säätämiseen pysyväksi selvitetään.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Ansiotulojen verotus

[Täydennetään myöhemmin budjettiriihessä tehtävien päätösten perusteella.]

4.1.2 Työtulovähennys

Työtulovähennyksen korottaminen 60 vuotta täyttäneillä

Työtulovähennystä ehdotetaan korotettavaksi ikäperusteisesti 60 vuotta täyttäneillä verovelvol-
lisilla. Korotus toteutettaisiin korottamalla vähennyksen enimmäismäärää asteittain yli 60-vuo-
tiailla verovelvollisilla. Vähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin seuraavasti:

- ennen verovuoden alkua 60 vuotta täyttäneille 200 eurolla,
- ennen verovuoden alkua 62 vuotta täyttäneille 400 eurolla ja
- ennen verovuoden alkua 65 vuotta täyttäneille 600 eurolla.

Työtulovähennys määräytyisi muilta osin samalla tavalla yli 60-vuotiailla kuin nuoremmillakin. Vähennyksen määrä pienenesi siten 60 vuotta täyttäneillä samoilla perusteilla kuin muillakin tulojen määrän kasvaessa.

Yli 60-vuotiaille myönnettävän korotetun työtulovähennyksen tarkoituksena on edistää säännöksessä tarkoitettun iän saavuttaneiden henkilöiden työllisyyttä. Säännökseen sisältyvien porrastusten eli iän myötä kasvavan vähennyksen määrän tarkoituksena on ottaa huomioon se, että tilastollisesti verovelvollisten työllisyysaste laskee sitä enemmän mitä iäkkäämmästä henkilöstä on kysymys.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen tuloksista voidaan havaita, että työllisyysaste alkaa laskea selvästi 60 ikävuoden kohdalla. Samoin työttömyysaste nousee 60 ikävuoden jälkeen. Hallitusohjelman tavoitteena on nostaa työllisyysastetta ja työllisten määrää. Tältä kannalta on perusteltua ajoittaa työtulovähennyksen korotuksen ensimmäinen porras juuri 60-vuotiaisiin.

Työllisyysaste jatkaa jyrkkää laskemista 60 ikävuoden jälkeen. Kun työllisyysaste oli 60 vuoden iässä 71,8 prosenttia, niin keskimääräisessä eläköitymisiässä, 63 vuotta, työllisyysaste on enää 51,1 prosenttia. Työllisyysaste 65-vuotiailla on pudonnut jo 26,8 prosenttiin. Esityksen mukaan työtulovähennyksen korotus kasvaa 60-vuoden ikärajan lisäksi 62 vuotta ja 65 vuotta täyttäneille. Työtulovähennyksen korotuksen porrastamisella pyritään parempaan kannustusvaikutukseen. Portaiden ajoittaminen 60, 62 ja 65 vuotta täyttäneisiin perustuu työllisyysastetta, työllisten määrää ja työttömyysastetta koskeviin tilastotietoihin.

4.1.3 Matkakuluvähennyksen enimmäismäärän ja kilometrikohtaisen vähennyksen korotuksen jatkaminen vuodelle 2023

Verovuonna 2022 tilapäisesti sovellettavia säännöksiä asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten perusteella myönnettävän vähennyksen enimmäismäärästä jatkettaisiin myös verovuodelle 2023. Matkakuluvähennyksen enimmäismäärä olisi verovuonna 8 400 euroa. Oman auton ja käyttöetuauton käytön perusteella myönnettävästä kilometrikohtaisesta vähennyksestä säädettäisiin tuloverolaissa myös verovuotta 2023 koskien. Vähennyksen määrä olisi 0,30 euroa kilometriltä omalla autolla kuljettaessa. Käyttöetuautolla kuljettaessa vähennyksen määräksi säädettäisiin 0,24 euroa kilometriltä. Vähennyksen määrät pysyisivät ennallaan verovuoteen 2022 verrattuna.

4.1.4 Perhevapaalla olevan asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuu

Tuloverolakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten vähentämistä koskevaa omavastuuta pienennettäisiin, jos verovelvollinen on saanut tiettyjä perhe-etuuksia. Tällaisia perhe-etuuksia olisivat sairausvakuutuslaissa tarkoitettut äitiysraha, erityisäitiysraha, isyysraha, raskausraha, erityisraskausraha ja vanhempainraha ja osittainen vanhempainraha. Omavastuuta pienennettäisiin vastaavalla tavalla kuin nykyisin on säädetty työttömyysetuuksia saavan henkilön osalta. Verovelvollisen omavastuuosuuttaan pienennettäisiin 70 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus olisi kuitenkin vähintään 140 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä.

Omavastuuta ei alennettaisi, jos verovelvollinen saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaisia tukia.

4.1.5 Tunnustuspalkintojen verovapaus

Esityksessä ehdotetaan, että tunnustuspalkintojen verotusta koskevia säännöksiä muutettaisiin. Tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto säädettäisiin koko määrältään verovapaaksi. Valtiovarainministeriö ei enää jatkossa tekisi päätöksiä tunnustuspalkintojen verovapaudesta.

Vuodesta 1975 voimassa ollut menetelmä, jossa valtiovarainministeriö tekee tunnustuspalkintojen verotusta koskevia päätöksiä, ei voida pitää enää nykyoloissa perusteltuna. Valtiovarainministeriön rooliin Verohallintoa virastoa ohjaavana ministeriönä ei sovi yksittäisten verotusratkaisujen tekeminen, kun verotuksen toimittaminen on samalla säädetty yksiselitteisesti Verohallinnon tehtäväksi. Tunnustuspalkintojen verotusta koskevat ratkaisut olisivat jatkossa osa Verohallinnon toimivaltaan kuuluvaa tuloverotuksen toimittamista. Ratkaisu tunnustuspalkintojen verotuksesta olisi osa verovelvollisen verotuspäätöstä.

Tieteellisen, taiteellisen ja yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto olisi jatkossa verovapaata tuloa riippumatta siitä, ylittyykö tuloverolain 82 §:n 2 momentissa tarkoitettu apurahojen, stipendien ja tunnustuspalkintojen yhteismäärä valtion taiteilija-apurahan vuosittaisen määrän. Tunnustuspalkintoja ei jatkossa myöskään otettaisi huomioon laskettaessa edellä mainitun säännöksen mukaista muiden apurahojen ja stipendien verovapaata enimmäismäärää.

Uutta menetelmää sovellettaisiin vuonna 2023 tai sen jälkeen maksettuihin tunnustuspalkintoihin. Vuonna 2022 tai sitä aiemmin maksettuihin tunnustuspalkintoihin sovellettaisiin nyt voimassa olevaa sääntelyä eli valtiovarainministeriö tekisi verovapauspäätöksen hakemuksesta.

4.1.6 Rahastopoikkeus

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä VaVM 33/2020 vp todettiin, että esityksen mukaan valtiovarainministeriö selvittää siirtymäajan kuluessa pysyvään rahastopoikkeukseen Euroopan unionin valtioneuvoston päätökset. Valtiovarainministeriö on käynnistänyt asian selvittämisen EU:n komission kanssa. Asian käsittely on kuitenkin viivästynyt.

Rahastopoikkeuksen voimassaoloaikaa ehdotetaan jatkettavaksi vuodella, jotta rahastosektorille Suomessa voidaan taata toimintavarmuus siksi ajaksi, kun mahdollisuudet rahastopoikkeuksen säätämiseen pysyväksi selvitetään.

Esityksessä esitetään tuloverolakia muutettavaksi siten, että lakiin lisätään uusi määräaikainen vuonna 2023 sovellettava 9 a §, jossa säädettäisiin määrättyihin rahastoihin sovellettavasta poikkeuksesta tuloverolain 9 §:n 1 momentin 1 kohdan sekä 8 momentin säännökseen yhteisöjen yleisesti verovelvollisuudesta tosiasiallisen johtopaikan perusteella. Säännös soveltuisi ETA-valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, sijoitusrahastolain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 17 kohdassa tarkoitettuun yhteissijoitusyritykseen sekä toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun vaihtoehtorahastoon.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Yleistä

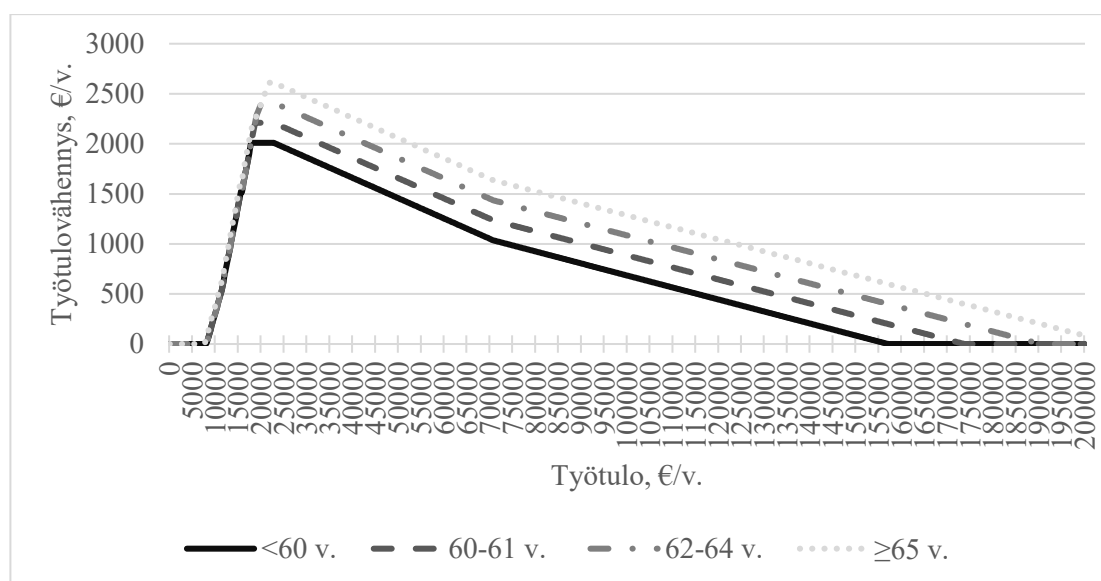
[Esitysluonnoksen vaikutusarvioissa on otettu huomioon sote-uudistuksesta johtuvat muutokset valtion tuloveroasteikkoon ja ansiotuloverotuksen eräisiin muihin veroperusteisiin. Laskelmassa ansiotuloveroperusteisiin on lisäksi tehty ansiotuloindeksin mukainen 3 prosentin indeksitarkistus. Veroperusteisiin tehtävät muutokset tulevat vielä muuttumaan budjettiriihessä tehtävien päätösten perusteella. Vaikutusarvioita päivitetään tältä osin myöhemmin.]

Ansiotulojen verotus

[Esityksen vaikutusarvioita tullaan täydentämään myöhemmin budjettiriihessä tehtävien päätösten perusteella.]

Ikään perustuva työtulovähennyksen korottaminen

Työtulovähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi kolmessa portaassa 60, 62 ja 65 vuotta täyttäneillä verovelvollisilla. Alla olevasta kuvioista käy ilmi ehdotuksen vaikutus työtulovähennyksen määrään eri tulotasoilla eri ikäryhmillä.

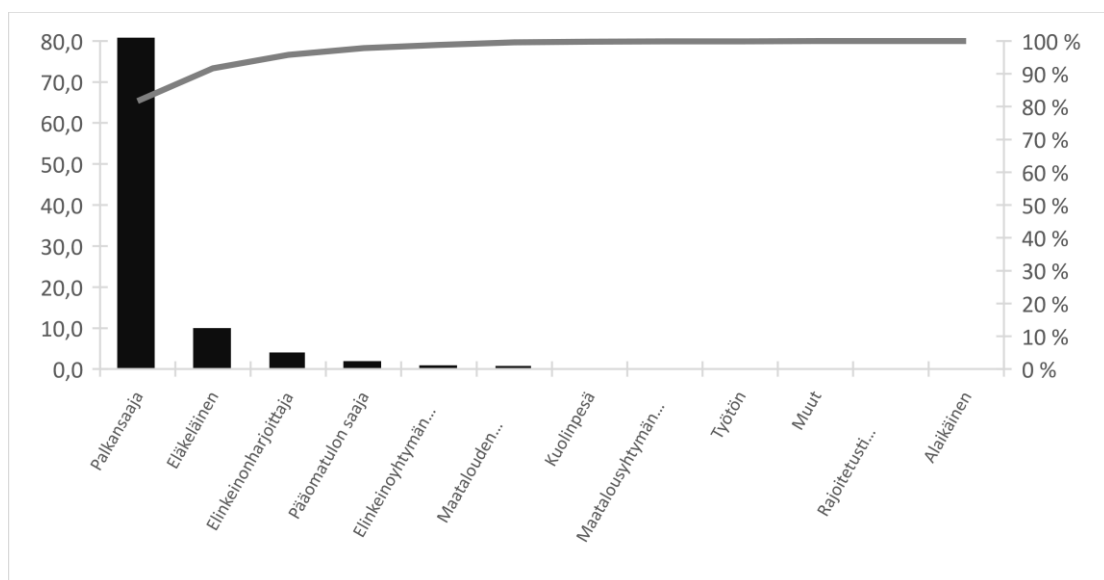
Ehdotetun muutoksen johdosta verotus kevenisi kaikilla niillä 60 vuotta täyttäneillä, joiden työtulot ylittävät noin 17 500 euroa vuodessa. Työtulovähennyksen enimmäismäärän täysimääräisestä korotuksesta hyötyisivät yli noin 19 000 euroa vuodessa tienaat. 65 vuotta täyttäneillä korotettua työtulovähennystä ei enää myönnettäisi, kun tulot ylittäisivät noin 207 000 euroa vuodessa. Ehdotus tarkoittaisi, että noin 240 000 verovelvollisen verotus kevenisi. Muutoksen piirissä olevien keskimääräinen veronalennus olisi 60 – 61 vuotiailla noin 198 euroa vuodessa,

noin 387 euroa vuodessa 62 – 64 vuotiailla ja 65 vuotta täyttäneillä verotus kevenisi keskimäärin 501 euroa vuodessa.

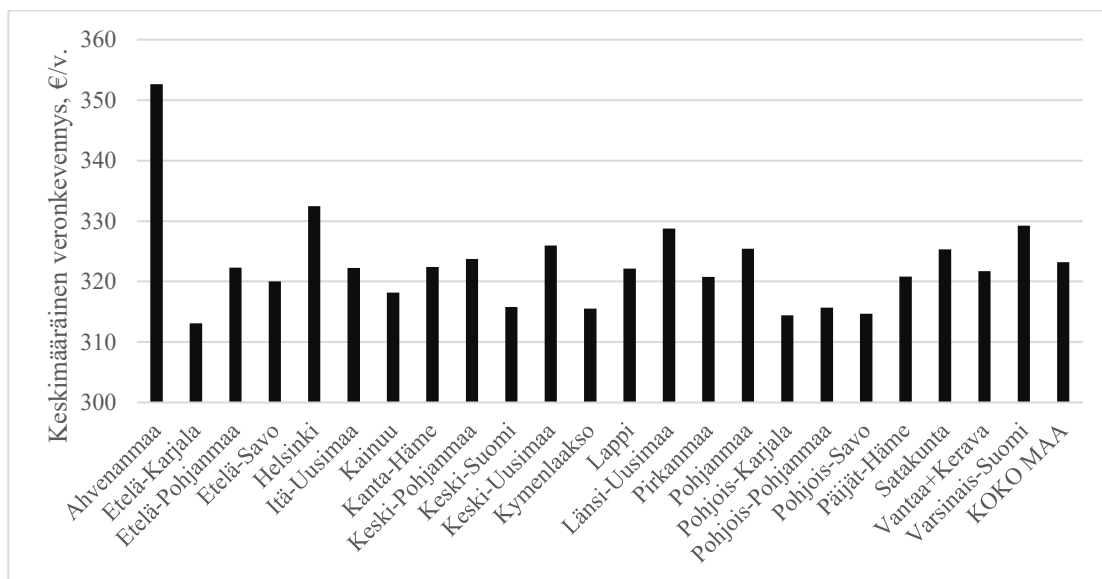
Työtulovähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 77 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 74 miljoonaa, kuntien osuus 2 miljoonaa, seurakuntien osuus 0,5 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus 0,5 miljoonaa euroa. Verotuottovaikutuksesta noin 18 miljoonaa euroa kohdistuu 60 – 61 vuotiaisiin, noin 37 miljoonaa euroa kohdistuu 62 – 64 vuotiaisiin ja noin 22 miljoonaa euroa 65 vuotta täyttäneisiin.

Muutoksen vaikutuksesta noin 49,7 prosenttia arvioidaan kohdistuvan naisiin ja 50,3 prosenttia miehiin. Muutoksen piirissä olevien osalta käytettävissä oleva tulo kasvaa keskimäärin 317 eurolla naisilla ja 329 eurolla miehillä. Naisten käytettävissä olevan tulon keskimääräinen muutos on 0,85 prosenttia ja miesten noin 0,67 prosenttia. Uudistus vahvistaa osaltaan taloudellista tasa-arvoa.

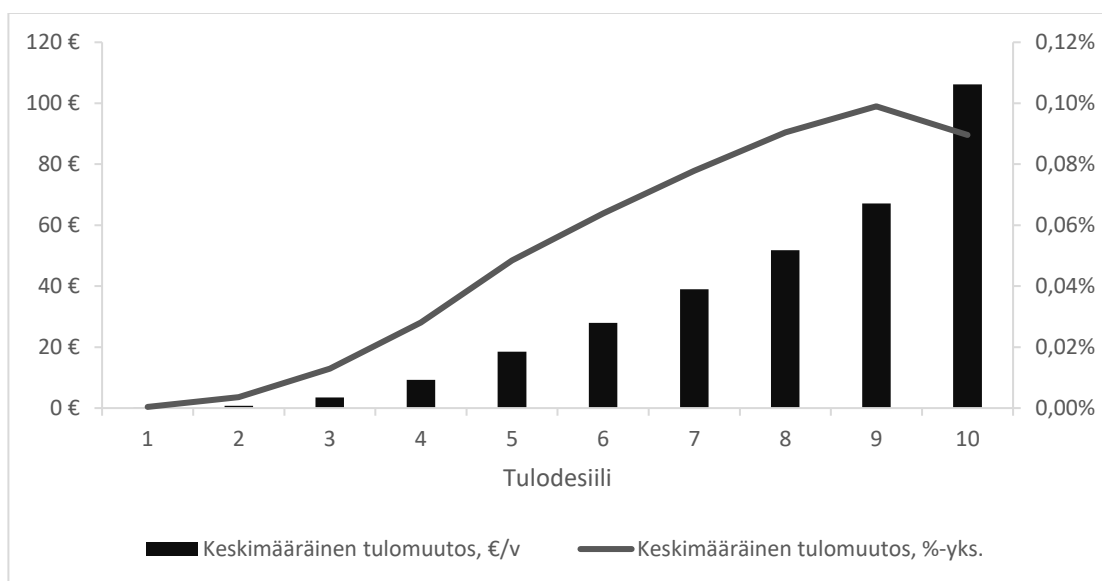
Tulonsaajaryhmittäin tarkasteltuna muutos kohdistuisi pääasiassa palkansaajiin ja eläkeläisiin. Alla oleva kaavio näyttää muutoksen vaikutuksen jakauman suhteellisesti suuremmasta pienempään. Viiva kuvaa prosenttiosuutta kokonaismäärästä.

Alueellisesta näkökulmasta ehdotetun muutoksen vaikutus arvioidaan olevan jokseenkin tasainen. Ahvenanmaan maakunnassa, Helsingissä ja Uudellamaalla ja suurkaupungeissa vaikutus on kuitenkin keskimääräistä hieman suurempi.

Kuviossa alla esitetään ehdotetun muutoksen vaikutus eri tulokymmenysten käytettävissä oleviin tuloihin. Vaikutukset on laskettu OECD:n modifioidun ekvivalenssiasteikon mukaisilla kotitalouskohtaisilla ekvivalenteilla tuloilla. Kuvioista käy ilmi, että työtulovähennyksen korotus kasvattaa käytettävissä olevaa tuloa kaikissa tulodesiileissä. Vaikutus on euromääräisesti suurin tulodesiilissä 10 ja suhteellisesti suurin tulodesiilissä 9 eli suurituloisilla kotitalouksilla.

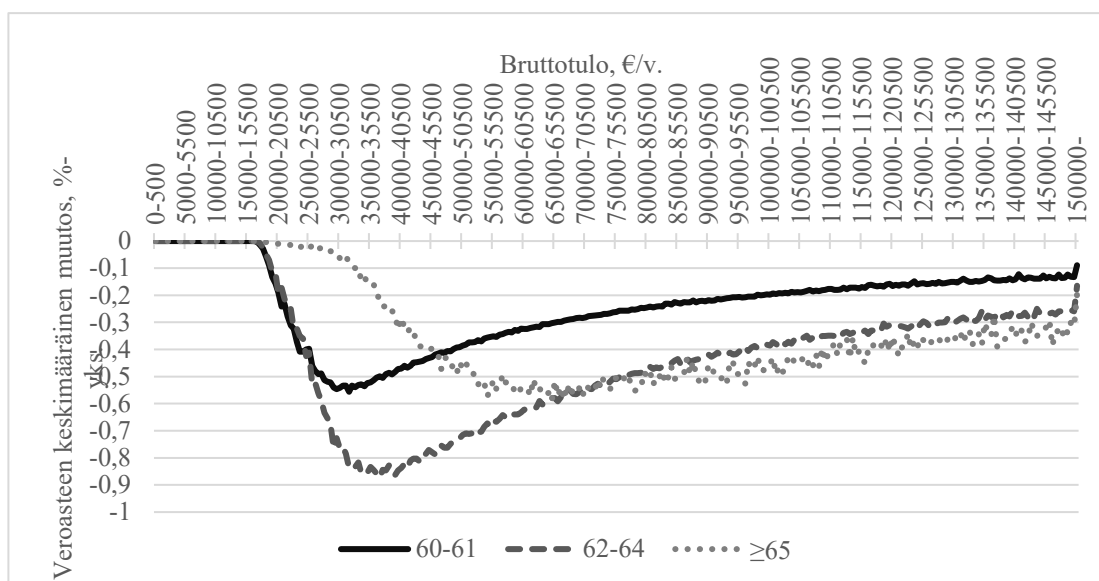

Muutoksen vaikutus tulojakaon Gini-kertoimella mitattuna on 0,02 prosenttiyksikköä eli toimenpide on tuloeroja lievästi kasvattava.

Alla olevaan taulukkoon on koottu ikään perustuvan työtulovähennykseen tässä esityksessä tehtyjen muutosehdotusten vaikutukset eri tulotasoilla olevien eri ikäisten palkansaajien veroasteisiin ja käytettävissä oleviin tuloihin. Esimerkkilaskelmassa on käytetty vuoden 2023 keskimääräistä kunnallisveroprosenttia ja arviota vuoden 2023 palkansaajamaksuista sekä vuoden 2022 keskimääräistä kirkollisveroprosenttia.

Ikäluokka	Veroasteen muutos, %-yks.			Käytettävissä olevan tulon muutos, €/v.		
	60-61	62-64	≥65	60-61	62-64	≥65
Työtulo						
0	0	0	0	0	0	0
5 000	0	0	0	0	0	0
10 000	0	0	0	0	0	0
15 000	0	0	0	0	0	0
20 000	-1	-1,95	-1,95	200	390	390
25 000	-0,8	-1,6	-2,4	200	400	600
30 000	-0,66	-1,33	-2	200	400	600
40 000	-0,5	-1	-1,5	200	400	600
50 000	-0,4	-0,8	-1,2	200	400	600
60 000	-0,34	-0,67	-1	200	400	600
70 000	-0,29	-0,57	-0,86	200	400	600
80 000	-0,25	-0,5	-0,75	200	400	600
90 000	-0,22	-0,44	-0,66	200	400	600
100 000	-0,2	-0,4	-0,6	200	400	600
110 000	-0,18	-0,37	-0,55	200	400	600
120 000	-0,17	-0,33	-0,5	200	400	600
130 000	-0,16	-0,31	-0,47	200	400	600
140 000	-0,14	-0,28	-0,42	200	400	600
150 000	-0,14	-0,27	-0,4	200	400	600
160 000	-0,11	-0,23	-0,36	165	365	565
170 000	-0,03	-0,15	-0,27	45	245	445
180 000	0	-0,07	-0,18	0	125	325
190 000	0	-0,01	-0,11	0	5	205
200 000	0	0	-0,05	0	0	85

Alla olevaan kuvioon on koottu ikään perustuvan työtulovähennykseen tässä esityksessä tehtyjen muutosehdotusten keskimääräiset yhteisvaikutukset eri ikäluokissa ja eri bruttotuloluokissa olevien korotettua työtulovähennystä saavien verovelvollisten veroasteisiin. Koska 65 vuotta täyttäneiden bruttotulot muodostuvat suhteellisesti vähemmän työtuloista on myös muutoksen vaikutus tässä ryhmässä suhteellisesti pienempi suuremmasta enimmäismäärän korotuksesta huolimatta.

Työtulovähennyksen korottamisen työllisyysvaikutuksia on valtiovarainministeriössä arvioitu SISU-mikrosimulointimallin ja sen hyödyntämän rekisteriaineiston avulla. Työllisyysvaikutuksia on arvioitu simuloimalla, kuinka paljon työllistymisveroasteella mitatut työnteon kannustimet muuttuisivat työtulovähennyksen korotuksen myötä. Kun kannustinmuutokseen yhdistetään tutkimuskirjallisuudesta poimittu työn tarjonnan jousto, saadaan arvio siitä, kuinka paljon työllisyys kasvaisi työtulovähennyksen korotuksen johdosta. Laskelmassa on käytetty tutkimuskirjallisuudesta poimittua arviota keskimääräisestä työn tarjonnan joustosta¹⁰, mutta on kuitenkin mahdollista että yli 60-vuotiaiden työn tarjonta ja työn tarjonnan jousto eroaa keskimääräisestä. Edellä mainitulla menetelmällä arvioiden saadaan tulokseksi, että työtulovähennyksen enimmäismäärän korottaminen lisäisi työllisyyttä pitkällä aikavälillä noin xxx henkilöllä.

Ottaen huomioon, että ehdotettu työtulovähennyksen korottaminen vähentäisi julkisen sektorin verotuloja noin 77 miljoonalla eurolla olisi kyseessä työllisyysvaikutukset huomioidenkin julkista taloutta heikentävä työllisyystoimenpide.

Asumuksen ja työpaikan välisten matkakustannusten enimmäismäärän korotus ja vähennyksen kilometrikohtainen määrä

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi vuonna 2022 tilapäisesti voimassa ollutta matkakuluvähennyksen enimmäismäärän korotusta 7 000 eurosta 8 400 euroon. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi vuoden 2022 tapaan, että kilometrikohtaisen matkakuluvähennyksen määrä on 30 senttiä kilometriltä, kun vähennys lasketaan oman auton käytön perusteella ja 24 senttiä kilometriltä, kun vähennys lasketaan käyttötietauton käytön perusteella.

¹⁰ Laskelmassa käytetyn joustoestimaatin (0,17) lähteenä Jäntti, Pirttilä & Selin (2015): Estimating labour supply elasticities based on cross-country micro data: A bridge between micro and macro estimates?

Matkakuluvähennyksen enimmäismäärän korottaminen 7 000 eurosta 8 400 euroon pienentäisi staattisesti arvioituna vuoden 2023 tasossa verotuloja yhteensä noin 14 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus olisi 10 miljoonaa, kuntien osuus 3 miljoonaa, seurakuntien osuus 0,5 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus 0,5 miljoonaa euroa. Vähennyksen enimmäismäärän muutos kohdistuisi niihin noin 30 000 verovelvolliseen joiden matkakulut tällä hetkellä ovat 7 750 euroa tai enemmän.

Ilman ehdotettua säännöstä Verohallinto tekisi päätöksen vuoden 2023 verotuksessa matkakuluvähennyksessä käytettävistä kilometrikohtaisista määristä marraskuussa 2023. Verohallinto käyttäisi päätöksen perusteena toteutuneita polttoaineiden ja muiden vähennyksen suuruuteen vaikuttavien tekijöiden hintatietoja lokakuun 2022 ja syyskuun 2023 väliseltä ajalta. Tässä esityksessä ei ole mahdollista arvioida, mille tasolle Verohallinto määritteli kilometrikohtaisen vähennyksen marraskuussa 2023, jos vähennyksen suuruudesta ei säädettäisi tuloverolaissa.

Verohallinnolta saadun karkean arvion mukaan matkakuluvähennyksen kilometrikohtainen määrä oman auton käytön perusteella laskettuna olisi voinut olla vuodelle 2022 noin 28-29 senttiä kilometriltä ilman vuodelle 2022 säädettyä erityissäännöstä. On kuitenkin huomattava, että Verohallinto olisi normaalitilanteessa laskenut vuoden 2022 vähennyksen määrän vasta marraskuussa 2022, joten edellä mainittu arvio perustuu puutteellisiin tietoihin ja hintakehityksestä tehtyihin karkeisiin oletuksiin. Yleisen hintatason on toisaalta ennustettu nousevan Euroopan keskuspankin nykyistä inflaatio-tavoitetta korkeammaksi myös vuonna 2023. On siten mahdollista, että myös vuoden 2023 matkakuluvähennyksen kilometrikohtainen määrä nousisi hieman vuoteen 2022 verrattuna Verohallinnon laskutavan mukaan laskettuna. On myös mahdollista, että kilometrikohtaisen matkakuluvähennyksen määrä lähestyisi nyt säädettäväksi ehdotettua 30 senttiä kilometriltä myös siinä tapauksessa, että erityissäännöstä ei säädettäisi.

Edellä esitetyn perusteella arvioidaan, että vuoden 2023 kilometrikohtaisen matkakuluvähennyksen säätämällä 30 senttiin kilometriltä oman auton käytön mukaan laskettuna ja 24 senttiin käyttöauton käytön mukaan laskettuna ei ole verotuottoja vähentävää vaikutusta.

Perhevapaalla olevien matkakuluvähennyksen omavastuun alentaminen

Perhevapaalla olevien henkilöiden matkakuluvähennyksen omavastuun alentamista koskevan ehdotuksen arvioidaan vähentävän verotuottoja noin 5 miljoonalla eurolla. [Arviota täydennetään myöhemmin.]

Tunnustuspalkintojen verovapaus

Voimassa olevan sääntelyn mukaan tunnustuspalkintoja on voinut hakea verovapaaksi valtiovarainministeriöltä. Tunnustuspalkinnot ovat myös olleet verovapaita, jos verovelvollisen saamien tunnustuspalkintojen, stipendien ja apurahojen yhteismäärä on jäänyt alle valtion taiteilija-apurahan määrän. Ehdotuksen, jonka mukaan hakemusmenettelystä luovutaan ja tunnustuspalkintojen säädetään koko määrästään verovapaaksi, vaikutukset verotuottoihin arvioidaan vähäisiksi.

Rahastopoikkeus

Verohallinnolta saadun tiedon perusteella Verohallinnolla ei ole tietoa siitä, että lain 1188/2020 voimaantulosäännöstä olisi sovellettu vuodelta 2021 toimitetussa verotuksessa. Säännöksen soveltuminen ei ole ollut myöskään esillä ennakkolisissa keskusteluissa, neuvonnassa tai ennakkoratkaisuissa. Ehdotetulla muutoksella ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Verotuottomuutoksen kompensatio kunnille

Hallitusohjelman mukaisesti kunnille aiheutuva verotulomuutos kompensoidaan nettomääräisesti. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset vähentävät kuntien verotuloja yhteensä xxx miljoonaa euroa. Verotulomuutos kompensoidaan valtionosuusjärjestelmän kautta. Kompensaatiossa annetaan erillinen esitys.

4.2.1.2 Tulonjakovaikutukset

[Täydennetään myöhemmin]

4.2.1.3 Työllisyysvaikutukset

[Täydennetään myöhemmin]

4.2.1.4 Sukupuolivaikutukset

[Täydennetään myöhemmin]

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

[TÄYDENNETÄÄN MYÖHEMMIN]

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Ikään perustuva työtulovähennyksen korottaminen

Ruotsissa ikääntyvien työntekijöiden palkkaamista on pyritty lisäämään myös verohelpotuksilla lukuisten muiden toimenpiteiden ohella. Vuonna 2007 otettiin käyttöön verovähennykset, jotka koskivat yli 65-vuotiaan palkansaajan ansiotuloja, mutta eivät eläkkeitä. Samalla alennettiin myös työnantajamaksuja yli 65-vuotiaiden työntekijöiden osalta, minkä tarkoituksena oli lisätä ikääntyneiden työntekijöiden kysyntää työmarkkinoilla. Vuonna 2017 on päädytty tulokseen, että kyseiset veronalennukset ovat johtaneet 65 vuotta täyttäneiden työvoimaosuuden kasvuun noin 5 prosentilla.

Ruotsissa on käytössä työtulovähennys (jobbskatteavdraget), joka myönnetään eri määräytymisperusteilla alle 65-vuotiaille kuin 65 vuotta täyttäneille. Verosta tehtävä vähennys määräytyy ainoastaan vuoden aikana ansaitun työtulon määrän perusteella, eikä riipu kunnallisveroasteesta eikä perusvähennyksestä kuten nuoremmilla. Kunnallisvero ja valtionvero määräytyvät muutoin voimassa olevan lainsäädännön mukaan, mutta työtuloon kohdistettava vähennys vähentää maksettavaa veroa verohyvityksen verran. Työtulovähennys vähennetään vain kunnallisverosta. Vähennys on pienempi matalammilla tulotasolla ja se nousee tulojen mukana, kunnes noin 1 500 kruunun enimmäismäärä on saavutettu.

Lisäksi Ruotsissa myönnetään korotettu perusvähennys (förhöjda grundavdraget) alkaen siitä vuodesta, kun henkilö täyttää 66 vuotta. Tulovero on siten tuon ajankohdan jälkeen matalampi sekä palkasta että eläkkeestä.

6 Lausuntopalaute

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Vuoden 2023 tuloveroasteikkolaki

[Täydennetään myöhemmin.]

7.2 Tuloverolaki

9 a §. Määräaikainen vuonna 2023 sovellettava rahastopoikkeus. Tuloverolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi määräaikainen vuonna 2023 sovellettava 9 a §. Pykälässä säädettäisiin, että 9 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 8 momenttia ei sovellettaisi vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa toisessa ETA-valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, sijoitusrahastolain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 17 kohdassa tarkoitettuun yhteissijoitusyritykseen eikä toisessa ETA-valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun vaihtoehtorahastoon.

82 §. Stipendi, apuraha ja tunnustuspalkinto. Tuloverolain 82 §:ssä säädetään apurahojen, stipendien ja tunnustuspalkintojen verotuksesta. Tunnustuspalkinnot ehdotetaan säädettäväksi koko määrältään verovapaaksi tuloksi. Samalla luovuttaisiin valtiovarainministeriön tekemistä tunnustuspalkintojen verovapauspäätöksistä.

Pykälän *1 momenttiin* ei tehtäisi muutoksia. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tieteellisen, taiteellisen ja yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatua palkintoa ei pidettäisi veronalaisena tulona.

Tunnustuspalkintojen verovapaus toteutettaisiin muuttamalla pykälän *2 momenttia*, jossa rajataan muilta kuin julkisyhteisöiltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saatujen apurahojen, stipendien ja tunnustuspalkintojen verovapaus valtion taiteilija-apurahan määrää vastaavaksi. Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaukset palkintoihin. Tämän seurauksena verovapauden rajausta valtion taiteilija-apurahan määrään sovellettaisiin jatkossa pelkästään säännöksessä mainittuihin stipendeihin, opintorahoihin ja muihin apurahoihin. Tunnustuspalkintoihin sovellettaisiin sen sijaan rajoitusta 1 momenttia, jonka mukaan tunnustuspalkinnot eivät ole veronalaista tuloa. Tunnustuspalkintoihin kohdistuvien mainintojen poistaminen 2 momentista tarkoittaisi myös sitä, että tunnustuspalkintoja ei otettaisi lainkaan huomioon laskettaessa stipendien ja apurahojen verovapaata osuutta. Tämä vastaisi myös voimassa olevaa verotuskäytäntöä, jossa tunnustuspalkintoa, jolle valtiovarainministeriö on myöntänyt verovapauden, ei oteta huomioon laskettaessa apurahojen ja stipendien verovapaata osuutta.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia tunnustuspalkintoina pidettävien palkintojen sisältöön. Tunnustuspalkinto tulisi olla myönnetty jatkossakin tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi, jotta palkinto voisi olla pykälän nojalla verovapaata. Pykälä ei jatkosakaan soveltuisi muista syistä myönnettyihin palkintoihin. Erona stipendeihin ja apurahoihin tunnustuspalkinto myönnetään tavallisesti jälkikäteen, kun taas stipendi ja muu apuraha annetaan yleensä etukäteen.

Valtiovarainministeriön verovapaushakemuksia koskevassa ratkaisukäytännössä lähtökohtana on ollut, että tunnustuspalkinnoksi katsotaan palkinto, joka annetaan tunnustukseksi jo suoritetusta merkittävästä työstä tai pitkäaikaisesta toiminnasta merkittävässä tehtävässä tieteen, taiteen tai yleishyödyllisen toiminnan alalla. Verovapaus on myönnetty esimerkiksi yksittäisestä kaunokirjallisesta teoksesta saadulle tunnustuspalkinnolle tai pitkäaikaisen tieteellisen uran tunnustukseksi myönnetylle tunnustuspalkinnolle.

Yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatujen palkintojen osuus valtiovarainministeriön verovapauspäätöksistä on ollut selvästi pienempi kuin tieteelliseen tai taiteelliseen toimintaan kohdistuneiden verovapauspäätösten osuus.

Tuloverolain 82 §:ssä tarkoitettuna tieteellisen, taiteellisen ja yleishyödyllisen toiminnan tunnustuksena saatuna palkintona pidettäisiin ainoastaan luonnollisen henkilön saamaa palkintoa. Säännöstä ei sovellettaisi yhdistyksen, osakeyhtiön tai muun yhteisön saamaan palkintoon. Säännöstä ei myöskään sovellettaisi yhtymälle myönnettyyn palkintoon. Palkintoa ei pidettäisi tuloverolain 82 §:ssä tarkoitettuna tunnustuspalkintona, jos palkinnon saaja on itse hakenut palkintoa tai, jos hän on itse voinut hakea palkintoa. Kilpailupalkintoa ei myöskään pidettäisi säännöksen tarkoittamana tunnustuspalkintona. Tunnustuspalkintona ei siis pidettäisi sellaista palkintoa, joka saadaan kilpailusta, jossa henkilö esiintyy tai jota varten henkilö valmistaa teoksen. Tunnustuspalkintona ei myöskään pidetä sellaisesta kilpailusta jaettua palkintoa, jonka saamista henkilö voi itse hakea tai ilmoittautua ehdolle palkinnon saajaksi.

Tunnustuspalkintona ei pidettäisi myöskään suoritusta, joka on korvausta tehdystä työstä, vaikka se olisikin nimetty tunnustuspalkinnoksi. Työnantajan työntekijälleen maksama palkinto ei olisi pykälässä tarkoitettu tunnustuspalkinto. Tunnustuspalkintona ei lähtökohtaisesti myöskään pidettäisi palkintoa, jonka jakaja tai jakajan vaikutuspiirissä olevassa taho olisi muussa sopimussuhteessa palkinnon saajan kanssa tai, jos palkinnon jakajan ja saajan välillä vallitsee muu riippuvuussuhde. Jos muut tunnustuspalkinnon edellytykset täyttyvät, tunnustuspalkintona voitaisiin kuitenkin esimerkiksi pitää palkintoa, jonka kustannusyhtiö tai yhtiön vaikutuspiirissä oleva taho jakaa kirjailijalle, jolla on kustannussopimus kyseisen kustannusyhtiön kanssa, jos palkinnon mahdollisia saajatahoja ei ole tosiasiallisesti rajattu vain sellaisiin henkilöihin, joiden kanssa kustannusyhtiöllä on kustannus- tai muu sopimus.

Pykälän 3 *momentti* kumottaisiin. Valtiovarainministeriö ei enää tekisi tunnustuspalkintojen verovapauspäätöksiä.

93 §. Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset. Tuloverolain 93 §:n 1 ja 2 momentteissa vuodelle 2022 säädettyjä tilapäisiä säännöksiä jatkettaisiin myös vuodelle 2023. Pykälän 1 *momenttia* muutettaisiin väliaikaisesti siten, että asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten perusteella myönnettävän vähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin 7 000 eurosta 8 400 euroon verovuodelle 2023. Korotus vastaisi vuodelle 2022 säädettyä tilapäistä korotusta.

Pykälän 2 *momentissa* puolestaan säädettäisiin väliaikaisesti, että jos 1 momentissa tarkoitettuna halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, vähennystä laskettaessa otettaisiin huomioon se kohtuullinen kustannusten lisäys, joka aiheutuu kulkuneuvon käytöstä asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin. Vähennyksen määrä olisi 0,30 euroa kilometriltä, jos vähennys myönnetään oman auton käyttökustannusten mukaan. Myönnettäessä vähennys käyttöetuauton mukaan vähennyksen määrä olisi 0,24 euroa kilometriltä. Verohallinto määräisi tarkemmin vähennyksen laskentaperusteista muiden kulkuneuvojen osalta.

Ehdotetut vähennyksen kilometrikohtaiset määrät vastaisivat vuonna 2022 voimassa olevia tilapäisiä säännöksiä. Pykälän 1 ja 2 momentin muutokset olisivat väliaikaisia ja niitä sovellettaisiin verovuoden 2023 verotuksessa.

Asunnon ja työpaikan välisistä matkoista myönnettävän vähennyksen määrän muutos ei vaikuttaisi tuloverolain 71 §:n mukaisiin verovapaisiin matkustamiskustannusten korvauksiin, joita työnantaja voi maksaa työntekijälle tuloverolain 72 §:n 1 momentin mukaisen työmatkan tai toissijaiselle työpaikalle työtehtävien hoitamiseksi tehdyn matkan perusteella. Muutos ei vaikuttaisi myöskään tuloverolain 72 §:n 2 momentin mukaisissa komennustilanteissa maksettaviin verovapaisiin matkustamiskustannusten korvauksiin eikä tuloverolain 72 §:n 3 momentin mukaisista erityisalojen (esimerkiksi rakennus-, maanrakennus- ja metsäalan) päivittäisistä matkoista maksettaviin matkustamiskustannusten korvauksiin.

Verohallinto määrää työmatkan perusteella maksettavien verovapaiden matkustamiskustannusten korvausten enimmäismäärän tuloverolain 73 §:n 1 momentin mukaisesti vuosittain etukäteen erillisessä päätöksessä varattuaan kulukorvausasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi asiassa. Päätöksen luvut perustuvat tuloverolain 73 §:n 2 momentin mukaisesti Valtion työmarkkinalaitoksen laskelmiin.

Tuloverolain 93 §:n 4 momentissa säädetään asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuun pienentämisestä tilanteissa, joissa verovelvollinen on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai päivärahaa toimeentulon turvaamiseksi. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että omavastuuta alennettaisiin myös silloin, kun verovelvollinen saa sairausvakuutuslain mukaista äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa, erityisraskausrahaa, raskausrahaa tai vanhempainrahaa ja osittaista vanhempainrahaa. Omavastuusuuden pienentämiseen oikeuttavat etuudet olisi lueteltu tyhjentävästi säännöksessä.

Omavastuusuuden pienentämisen määrää ja vähimmäisomavastuuta koskevia säännöksiä ei ehdoteta muutettavaksi. Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut säännöksessä mainittuja etuuksia, hänen omavastuusuuttaan pienennetään 70 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuusuus on kuitenkin vähintään 140 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä. Nykyisin työttömyysetuuksiin sovellettavia säännöksiä sovellettaisiin jatkossa myös pykälässä mainittuihin sairausvakuutuslain vanhempainpäivärahaetuuksiin.

Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut osittaista vanhempainrahaa, täysiiä korvauskuukausia laskettaessa korvauspäivät muutetaan täysiksi korvauspäiväksi. Menettely olisi siten vastaava kuin soviteltua työttömyyspäivärahaa saavalla henkilöllä.

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen lasten kotihoidon tuki (hoitoraha, hoitolisä ja kuntalisä) maksetaan sille vanhemmalle tai muulle huoltajalle, joka lasta pääasiallisesti hoitaa. Jos hoitaja on joku muu, esimerkiksi isovanhempi, tuki maksetaan kuitenkin hakijalle eli lapsen vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Toisin kuin vanhempainpäivärahojen kohdalla, ansiotyössä oleminen ei ole esteenä lasten kotihoidon tuen saamiselle.

Asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuun alentaminen ei ulottuisi lasten kotihoidon tukea saaviin. Omavastuun alentamisen tarkoituksena on parantaa vain osan vuodesta työssä olevien asemaa ja kannustaa esimerkiksi työttömiä ottamaan vastaan töitä. Ilman omavastuun alentamista samansuuruisista kuukausittaisista matkakustannuksista vain osan vuotta työssä oleva saisi työkuukautta kohti pienemmän vähennyksen kuin koko vuoden työssä käynyt. Matkakustannusten omavastuun alentamisen perusteena on siis se olosuhde, että verovelvollinen ei ole ollut koko vuotta töissä. Lasten kotihoidon tuen saajalla tämä edellytys ei

välttämättä täytyisi. Kotihoidon tuen saaja voi käydä ansiotyössä samanaikaisesti, kun hän saa tukea. Tältä osin kotihoidon tuki eroaa vanhempainpäivärahasta, jota ei makseta, jos henkilö on ansiotöissä. Kotihoidon tukeen liittyy myös vanhempien tai huoltajien laajempi mahdollisuus vaikuttaa, kenelle tuki maksetaan. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten omavastuun alentaminen ehdotetaan rajattavaksi perhevapaissa ai-nostaan sairausvakuutuslain 9 luvussa tarkoitettuihin vanhempainpäivärahoihin.

125 §. Työtulovähennys.

[2 momentin muutokset täydennetään myöhemmin]

Työtulovähennyksen enimmäismäärän korottaminen 60 vuotta täyttäneille toteutettaisiin siten, että tuloverolain 125 §:ään lisättäisiin uusi 3 *momentti*. Uuden 3 momentin mukaan työtulovähennyksen enimmäismäärä olisi [2 210] euroa, jos verovelvollinen on täyttänyt 60 vuotta ennen verovuoden alkua. Vähennyksen enimmäismäärä olisi [2 410] euroa, jos verovelvollinen on täyttänyt ennen verovuoden alkua 62 vuotta ja [2 610], jos verovelvollinen on täyttänyt 65 vuotta ennen verovuoden alkua. Vähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin siten 60 vuotta täyttäneillä 200 eurolla, 62 vuotta täyttäneillä 400 eurolla ja 65 vuotta täyttäneillä 600 eurolla.

Työtulovähennyksen muita parametreja sovellettaisiin 60 vuotta täyttäneisiin samalla tavalla kuin alle 60-vuotiaisiin. Vähennys pienenesi samalla kertoimella kuin muillakin tulojen kasva-essa.

7.3 Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta

15 §. Pykälän 2 *momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että rajoitetusti verovelvollisen ve-rotusmenettelystä annetun lain mukaisessa ansiotulon verotuksessa käytettävä keskimääräinen kunnallisveroprosentti määritettäisiin prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella nykyisen neljännesprosenttiyksikön sijaan. Muutos vastaa verotusmenettelystä annetun lain 91 a §:ään tehtyä muutosta, jonka mukaan yleisesti verovelvollisten osalta tarkkuus on verovuodesta 2024 alkaen prosenttiyksikön kymmenys.

Lisäksi pykälän 2 *momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin tarkentavia säännöksiä keskimääräisen kunnallisveroprosentin laskemisesta. Velvollisuuden suorittaa val-tionverotuksen verotettavasta ansiotulosta veroa valtion progressiivisen tuloveroasteikon mu-kaisesti ei tulisi muutoksia.

Keskimääräinen kunnallisveroprosentti laskettaisiin vuodesta 2023 alkaen käyttäen pelkästään valtakunnan kuntien veroprosentteja. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvien kuntien kunnallis-veroprosentteja ei siten jatkossa otettaisi huomioon keskimääräistä kunnallisveroprosenttia las-kettaessa. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvien kuntien kunnallisveroprosentteja ei alennettu sote-uudistuksen yhteydessä. Verotuksen kiristämisen estämiseksi sellaisten verovelvollisten, joiden kotikunta sijaitsee Ahvenanmaan maakunnassa, valtion tuloverotusta kuitenkin keven-nettiin vastaavalla määrällä, mitä muualla kuin Ahvenanmaalla sijaitsevien kuntien kunnallis-veroa leikattiin. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvien kuntien muuta maata korkeampien kun-nallisveroprosenttien ottaminen huomioon keskimääräisen kunnallisveroprosentin laskennassa yhdessä valtakunnassa sovellettavan kireämmän valtion tuloveroasteikon kanssa johtaisi ve-rotusmenettelystä annetun lain mukaan verotettavan rajoitetusti verovelvollisen ansiotulojen ve-rotuksen kiristymiseen. Verotuksen kiristymisen estämiseksi on perusteltua, että keskimääräi-nen kunnallisveroprosentti määräytyy pelkästään valtakunnan kuntien kunnallisveroprosenttien perusteella.

8 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2023. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

Tuloverolain 82 §:n muutosta sovellettaisiin vuonna 2023 tai sen jälkeen maksettuihin tunnustuspalkintoihin. Vuonna 2022 tai sitä aiemmin maksettuihin tunnustuspalkintoihin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Valtiovarainministeriö tekisi siten lakimuutoksen voimaantulon jälkeenkin verovapauspäätöksiä vuonna 2022 tai sitä aiemmin maksetuista tunnustuspalkinnoista.

Tuloverolakiin lisättävä väliaikainen 9 a § sekä 93 §:n 1 ja 1 momentti tulisivat voimaan 1.1.2023 ja olisi voimassa 31.12.2023 asti. Säännöksiä sovellettaisiin vuoden 2023 verotuksessa.

9 Suhde muihin esityksiin

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

10 Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestys

10.1 Ikään perustuva työtulovähennyksen korottaminen

10.1.1 Yleistä yhdenvertaisuudesta

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä yksilöille lailla etuja ja oikeuksia että asetettaessa heille velvollisuuksia. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia (HE 309/1993 vp, s 42-43, PeVL 31/2014 vp). Perustuslakivaliokunnan käytännössä on tähän liittyen katsottu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (esimerkiksi PeVL 53/2016 vp, PeVL 64/2010 vp sekä HE 309/1993 vp, s. 43). Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä johtanut perustuslain yhdenvertaisuussäännöksistä vaatimuksen, etteivät henkilöihin kohdistuvat erottelut saa olla mielivaltaisia eivätkä erot saa muodostua kohtuuttomiksi (esimerkiksi PeVM 11/2009 vp ja PeVL 60/2002 vp).

Yleistä yhdenvertaisuutta täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentti, joka sisältää syrjintäkiellon. Lainkohdan mukaan ketään ei saa asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella ilman hyväksyttävää perustetta. Syrjintäkieltosäännöksellä ei ole kielletty kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä, vaikka erottelu perustuisi säännöksessä nimenomaan mainittuun syyhyn. Olennaista on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla (HE 309/1993 vp, s. 44 ja mm. PeVL 1/2006 vp). Samalla perustuslakivaliokunta on korostanut, että perustelulle asetettavat vaatimukset ovat erityisesti perustuslain syrjintäkieltosäännöksessä lueteltujen kiellettyjen erotteluperusteiden, kuten iän, kohdalla korkeat (mm. PeVL 31/2013 vp ja siinä mainitut PeVL 1/2006 vp ja PeVL 38/2006 vp). Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota valitun keinon oikeasuhtaisuuteen (PeVL 38/2006 vp). Kansalaisia voidaan siten asettaa perustuslain 6 §:n 2 momentissa mainittujen henkilöön liittyvienkin

syiden nojalla eri asemaan, jos erottelulle on olemassa hyväksyttävä syy, ja jos valittua keinoa voidaan pitää myös oikeasuhtaisena sääntelyn tavoitteeseen nähden.

10.1.2 Työtulovähennystä koskeva ehdotus yhdenvertaisuusnäkökulmasta

Esityksessä ehdotetaan, että työtulovähennystä korotetaan ikäperusteisesti kolmessa eri portaassa. Korotuksen ensimmäinen porras olisi 60 ikävuoden kohdalla, toinen porras 62 ikävuoden ja viimeinen porras 65 ikävuoden kohdalla. Ehdotetulla sääntelyllä palkansaajat asetettaisiin eri asemaan iän perusteella, joka olisi lähtökohtaisesti perustuslain 6 §:n 2 momentin syrjäntäkiellon vastaista. Mainittu säännös kuitenkin mahdollistaa eri asemaan asettamisen, jos sille on olemassa hyväksyttävä peruste. Lisäksi perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan erottelun on oltava oikeasuhtaista tavoiteltuun päämäärään nähden.

Yli 60-vuotiaille myönnettävän korotetun työtulovähennyksen tarkoituksena on edistää säännöksessä tarkoitettujen iän saavuttaneiden henkilöiden työllisyyttä. Korotetulla työtulovähennyksellä voidaan yhtäältä kannustaa yli 60-vuotiaita jatkamaan työelämässä. Toisaalta sääntelyllä voidaan kannustaa jo eläkkeelle siirtyneitä henkilöitä tekemään osa-aikaista tai tilapaistyötä tai palaamaan eläkkeeltä työelämään nykyistä enemmän. Korotetulla työtulovähennyksellä tavoitellaan siten työn tarjonnan ja työllisten määrän lisäämistä.

Säännökseen sisältyvien porrastusten eli iän myötä kasvavan vähennyksen määrän tarkoituksena on ottaa huomioon se, että tilastollisesti verovelvollisten työllisyysaste laskee sitä enemmän mitä iäkkäämmästä henkilöstä on kysymys. Myös työttömyysaste kasvaa yli 60-vuotiailla. Työtulovähennyksen korotuksella on siten myös tarkoitus parantaa heikommassa asemassa olevien henkilöiden asemaa.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut välillisesti ikään perustuvaa erilaista kohtelua tuloverolain 124 §:n 4 momentin mukaista eläketulon lisäveroa koskevassa asiassa (PeVL 53/2016 vp). Perustuslakivaliokunta arvioi lausunnossaan sekä eläketulon lisäveron tavoitteita että sääntelyn oikeasuhtaisuutta. Valiokunta katsoi, että ehdotukselle oli esitetty hyväksyttävä peruste, eikä ehdotus johtanut tietyn ryhmän asettamiseen merkittävästi muita heikompaan asemaan. Ehdotetun säännöksen ei siten katsottu muodostuvan perustuslain 6 §:ssä säädetyn yleisen yhdenvertaisuuden taikka syrjinnän kiellon vastaiseksi.

Valiokunta arvioi lausunnossaan hallituksen esityksen (HE 87/2012 vp) tavoitteita. Tältä osin valiokunta katsoi, että hallituksen esityksessä mainittuja ihmisten välisten keskinäisten tuloerojen tasaamista ja heidän kannustamistaan työnteon jatkamiseen eläkkeelle jäämisen sijasta voitiin sinänsä pitää hyväksyttävänä verolainsäädännön tavoitteina. Perustuslakivaliokunta arvioi lisäksi säännöksen oikeasuhtaisuusvaatimusta ja totesi, että tietyn veron kohdistaminen yksinomaan eläketuloon voisi merkitä yhdenvertaisuuden loukkausta vain, jos se samalla saattaa eläkkeen saajat merkittävästi palkansaajia heikompaan asemaan.

Perustuslakivaliokunnan eläketulon lisäveroa koskevassa lausunnossa on katsottu, että eläkeikäisten työllisyyden edistämistä voidaan pitää perustuslain kannalta hyväksyttävänä tavoitteena. Työllisyysaste on ehdotetussa säännöksessä mainituissa ikäryhmissä nuorempia ikäryhmiä ja osin myös keskimääräistä heikompi. Siten yli 60-vuotiaiden palkansaajien asettamiselle muita ansiotulojen saajia parempaan asemaan voidaan katsoa olevan hyväksyttävä peruste. Kun otetaan huomioon iän myötä laskeva työllisyysaste, voidaan myös esitetyille porrastuksilla katsoa olevan hyväksyttävä peruste.

Vaikka lainsäädännölle asetettu tavoite olisikin perustuslain näkökulmasta hyväksyttävä, tulee tuon tavoitteen saavuttamiseksi tehtävien toimenpiteiden olla myös oikeasuhtaisia. Lainsäätäjällä on kuitenkin perustuslakivaliokunnan käytännön perusteella verotuksen alalla varsin laaja mahdollisuus asettaa ihmiset yhteiskuntapolitiikan toteuttamiseksi eri asemaan, vaikka erottelut eivät tällöinkään saa muodostua kohtuuttomiksi. Rajoituksia säädettäessä tulisi silti punnita, olisivatko lainsäädännön päämäärät saavutettavissa yhdenvertaisuutta vähemmän rajoittavalla sääntelyllä.

Ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta on merkityksellistä, asettaako säännös kohdejoukkonsa merkittävästi parempaan tai huonompaan asemaan kuin sellaiset henkilöt, joihin säännöstä ei sovelleta. Työtulovähennyksen enimmäismäärän korotuksella olisi vaikutusta 60 vuotta täyttäneiden verojen määrään, jos palkansaajan työtulot ovat vuodessa noin 17 500 euroa tai enemmän vuodessa. Korotetun työtulovähennyksen määrä olisi vuodessa ikäryhmästä riippuen enimmillään 200-600 euroa, joka vähennettäisiin suoraan verosta. Kun otetaan huomioon korotetun vähennyksen suuruus sekä sille asetetut tavoitteet, voidaan katsoa, että korotettu työtulovähennys ei aseta alle 60-vuotiaita merkittävästi huonompaan asemaan kuin tuon iän saavuttaneita henkilöitä, jotka hyötyisivät työtulovähennyksen korottamisesta. Samoilla perusteilla myöskään korotetun työtulovähennysten porrastusten ei voida katsoa asettavan säännöksen piiriin kuuluvia, pienempään vähennykseen oikeutettuja henkilöitä merkittävästi huonompaan asemaan kuin suurempaan vähennykseen oikeutettuja henkilöitä. Tältä osin ehdotettua säännöstä voidaan pitää oikeasuhtaisena.

Työtulovähennyksen korottamisella ei toisaalta arvioida olevan merkittäviä työllisyyttä parantavia vaikutuksia johtuen korotuksen maltillisesta suuruudesta. Lisäksi vaikutusarvioiden pohjalta huomattava osa työtulovähennyksen korotuksesta kohdistuisi palkansaajille. Vähennyksen korotus voi toisaalta kannustaa tällaisia henkilöitä jatkamaan pidempään työelämässä. Työtulovähennyksen korottamisen jälkeenkin työskentelyn jatkaminen on kannattavampaa kuin eläkkeelle jääminen ja osapäiväinen työskentely.

Korotettu työtulovähennys on vain yksi niistä toimista, joilla hallitus aikoo edistää ikääntyneiden työssä jaksamista, työkykyä, ja osaamista vahvistavia toimenpiteitä. Korotetun työtulovähennyksen oikeasuhtaisuutta voidaan arvioida myös osana hallituksen esittämää toimenpiteiden kokonaisuutta ja niillä yhteisesti saavutettavia vaikutuksia. Hallituksen arvion mukaan työtulovähennyksen ikään perustuvaa korottamista voidaan pitää oikeasuhtaisena toimenpiteenä, kun otetaan huomioon säännöksen tavoite edistää ikääntyneiden työllisyyttä.

Hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiassa lausunnon.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 82 §:n 3 momentti,
muutetaan lain 82 §:n 2 momentti, 93 §:n 4 momentti, 125 §:n 2 momentti ja väliaikaisesti 93 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 82 §:n 2 momentti laissa 619/2021, 93 §:n 1 momentti laissa 1086/2014, 2 momentti laissa 504/2010 ja 4 momentti laissa 1086/2014 sekä 125 §:n 2 momentti laissa 619/2021 sekä
lisätään 125 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 946/2008 ja 619/2021, uusi 3 momentti sekä lakiin väliaikaisesti uusi 9 a § seuraavasti:

9 a §

Määräaikainen vuonna 2023 sovellettava rahastopoikkeus

Edellä 9 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 8 momenttia ei sovelleta toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, sijoitusrahastolain (213/2019) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 17 kohdassa tarkoitettuun yhteissijoitusyritykseen sekä toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun vaihtoehtorahastoon vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

82 §

Stipendi, apuraha ja tunnustuspalkinto

Muulta kuin valtiolta, kunnalta, hyvinvointialueelta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat ovat kuitenkin veronalaista tuloa siltä osin, kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, muiden apurahojen ja opintorahojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän. Stipendit, opintorahat ja muut apurahat ovat sen verovuoden tuloa, jona ne maksetaan.

93 §

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuna. Näitä

matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 8 400 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 750 euroa (omavastuuosuus).

Jos 1 momentissa tarkoitettuna halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, vähennystä laskettaessa otetaan huomioon se kohtuullinen kustannusten lisäys, joka aiheutuu kulkuneuvon käytöstä asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin. Vähennyksen määrä on 0,30 euroa kilometriltä, jos vähennys myönnetään oman auton käyttökustannusten mukaan. Myönnettäessä vähennys käyttöetuauton mukaan vähennyksen määrä on 0,24 euroa kilometriltä. Verohallinto määrää tarkemmin vähennyksen laskentaperusteista muiden kulkuneuvojen osalta.

Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai päivärahaa toimeentulon turvaamiseksi tai sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa, raskausrahaa, erityisraskausrahaa, vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, hänen omavastuuosuuttaan pienennetään 70 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 140 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä. Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut soviteltua työttömyysetuutta tai osittaista vanhempainrahaa, täysiä korvauskuukausia laskettaessa korvauspäivät muutetaan täysiksi korvauspäiväksi.

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on [12] prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen määrästä. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin [2 010] euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä [22 000] euroa vähennyksen määrä pienenee [2,03] prosentilla puhtaan ansiotulon [22 000] euroa ylittävältä osalta. Siltä osin kuin verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää [70 000] euroa, vähennyksen määrä kuitenkin pienenee [1,2] prosentilla ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

Edellä 2 momentista poiketen vähennyksen enimmäismäärä on

- 1) [2 210] euroa, jos verovelvollinen on täyttänyt 60 vuotta ennen verovuoden alkua;
- 2) [2 410] euroa, jos verovelvollinen on täyttänyt 62 vuotta ennen verovuoden alkua;
- 3) [2 610] euroa, jos verovelvollinen on täyttänyt 65 vuotta ennen verovuoden alkua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 9 a sekä 93 §:n 1 ja 2 momentti ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa. Lain 82 §:n 2 momenttia sovelletaan 1.1.2023 tai sen jälkeen maksettuihin tunnustuspalkintoihin. Ennen 1.1.2023 maksettuihin tunnustuspalkintoihin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 510/2010, seuraavasti:

15 §

Valtionverotuksen verotettavasta ansiotulosta suoritetaan veroa progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Koko verovuodelta rajoitetusti verovelvollinen suorittaa lisäksi kunnallisverotuksen verotettavasta tulosta veroa kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin mukaan. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on kuntien viimeksi vahvistettujen tuloveroprosenttien viimeksi toimitetun verotuksen kunkin kunnan kunnallisverotuksen verotettavalla tulolla painotettu keskiarvo prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella ilmoitettuna. Kuntien keskimääräistä tuloveroprosenttia laskettaessa huomioon ei kuitenkaan oteta Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvien kuntien veroprosentteja. Vero tilitetään kokonaisuudessaan valtiolle. Tuloveroprosentti julkaistaan säädöskokoelmassa kuntien ja seurakuntien tuloveroprosenteista vuosittain annettavassa Verohallinnon luettelossa. Osan verovuotta Suomessa asunut verovelvollinen suorittaa kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta veroa koko verovuodelta tuloverolain 130 §:n mukaisesti, ja vero tilitetään verovelvollisen kotikunnalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Annika Saarikko

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 82 §:n 3 momentti,
muutetaan lain 82 §:n 2 momentti, 93 §:n 4 momentti, 125 §:n 2 momentti ja väliaikaisesti 93 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 82 §:n 2 momentti laissa 619/2021, 93 §:n 1 momentti laissa 1086/2014, 2 momentti laissa 504/2010 ja 4 momentti laissa 1086/2014 sekä 125 §:n 2 momentti laissa 619/2021 sekä
lisätään 125 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 946/2008 ja 619/2021, uusi 3 momentti sekä lakiin väliaikaisesti uusi 9 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

Määräaikainen vuonna 2023 sovellettava rahastopoikkeus

Edellä 9 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 8 momenttia ei sovelleta toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, sijoitusrahastolain (213/2019) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 17 kohdassa tarkoitettuun yhteissijoitusyritykseen sekä toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa perustettuun tai rekisteröityyn, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun vaihtoehtorahastoon vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

82 §

82 §

Stipendi, apuraha ja tunnustuspalkinto

Stipendi, apuraha ja tunnustuspalkinto

Muulta kuin valtiolta, kunnalta, hyvinvointialueelta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat *sekä palkinnot* ovat kuitenkin veronalaista tuloa siltä osin,

Muulta kuin valtiolta, kunnalta, hyvinvointialueelta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat ovat kuitenkin veronalaista tuloa siltä osin, kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta

Voimassa oleva laki

kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, muiden apurahojen, opintorahojen ja palkintojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän. Stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat sen verovuoden tuloa, jona ne maksetaan.

Valtiovarainministeriö voi hakemuksesta päättää, että edellä tarkoitettu tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustuksena saatu palkinto on koko määrältään verosta vapaata tuloa.

93 §

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuna. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 7 000 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 750 euroa (*omavastuuosuus*).

Jos 1 momentissa tarkoitettuna halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, vähennystä laskettaessa otetaan huomioon se kohtuullinen kustannusten lisäys, joka aiheutuu kulkuneuvon käytöstä asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin. Verohallinto määrää vuosittain tarkemmin vähennyksen laskentaperusteista.

Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai päivärahaa toimeentulon turvaamiseksi, hänen omavastuuosuuttaan pienennetään 70 eurolla

Ehdotus

saatujen stipendien, muiden apurahojen ja opintorahojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän. Stipendit, opintorahat ja muut apurahat ovat sen verovuoden tuloa, jona ne maksetaan.

(3 mom. kumotaan)

93 §

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuna. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 8 400 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 750 euroa (*omavastuuosuus*).

Jos 1 momentissa tarkoitettuna halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, vähennystä laskettaessa otetaan huomioon se kohtuullinen kustannusten lisäys, joka aiheutuu kulkuneuvon käytöstä asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin. *Vähennyksen määrä on 0,30 euroa kilometriltä, jos vähennys myönnetään oman auton käyttökustannusten mukaan. Myönnettäessä vähennys käyttöetuauton mukaan vähennyksen määrä on 0,24 euroa kilometriltä.* Verohallinto määrää tarkemmin vähennyksen laskentaperusteista *muiden kulkuneuvojen osalta.*

Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut työttömyysturvalain (*1290/2002*) mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai päivärahaa toimeentulon turvaamiseksi tai sairausvakuutuslain (*1224/2004*) mukaista äitiysrahaa, erityisäitiysrahaa, isyysrahaa,

jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 140 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä.

raskausrahaa, erityisraskausrahaa, vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, hänen omavastuuosuuttaan pienennetään 70 eurolla jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta. Omavastuuosuus on kuitenkin vähintään 140 euroa. Täyteen korvauskuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 korvauspäivää vastaava määrä. Jos verovelvollinen on verovuoden aikana saanut soviteltua työttömyysetuutta tai osittaista vanhempainrahaa, täysiä korvauskuukausia laskettaessa korvauspäivät muutetaan täysiksi korvauspäiväksi.

125 §

125 §

Työtulovähennys

Työtulovähennys

Vähennys on 10,3 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen määrästä. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 800 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 16 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,92 prosentilla puhtaan ansiotulon 16 000 euroa ylittäväältä osalta. Siltä osin kuin verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää 40 000 euroa, vähennyksen määrä kuitenkin pienenee 1,27 prosentilla ylittäväältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

Vähennys on [12] prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen määrästä. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin [2 010] euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä [22 000] euroa vähennyksen määrä pienenee [2,03] prosentilla puhtaan ansiotulon [22 000] euroa ylittäväältä osalta. Siltä osin kuin verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää [70 000] euroa, vähennyksen määrä kuitenkin pienenee [1,2] prosentilla ylittäväältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

Edellä 2 momentista poiketen vähennyksen enimmäismäärä on

- 1) [2 210] euroa, jos verovelvollinen on täyttänyt 60 vuotta ennen verovuoden alkua;*
- 2) [2 410] euroa, jos verovelvollinen on täyttänyt 62 vuotta ennen verovuoden alkua;*
- 3) [2 610] euroa, jos verovelvollinen on täyttänyt 65 vuotta ennen verovuoden alkua.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 9 a sekä 93 §:n 1 ja 2 momentti ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa. Lain 82 §:n 2 momenttia sovelletaan 1.1.2023 tai sen jälkeen maksettuihin tunnustuspalkintoihin. Ennen 1.1.2023 maksettuihin tunnustuspalkintoihin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki**rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 510/2010, seuraavasti:

15 §

15 §

Valtionverotuksen verotettavasta ansiotulosta suoritetaan veroa progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Koko verovuodelta rajoitetusti verovelvollinen suorittaa lisäksi kunnallisverotuksen verotettavasta tulosta veroa kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin mukaan. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on kuntien viimeksi vahvistettujen tuloveroprosenttien viimeksi toimitetun verotuksen kunkin kunnan kunnallisverotuksen verotettavalla tulolla painotettu keskiarvo neljännesprosenttiyksikön tarkkuudella ilmoitettuna. Vero tilitetään kokonaisuudessaan valtiolle. Tuloveroprosentti julkaistaan säädöskoelmassa kuntien ja seurakuntien tuloveroprosenteista vuosittain annettavassa Verohallinnon luettelossa. Osan verovuotta Suomessa asunut verovelvollinen suorittaa kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta veroa koko verovuodelta tuloverolain 130 §:n mukaisesti, ja vero tilitetään verovelvollisen kotikunnalle.

Valtionverotuksen verotettavasta ansiotulosta suoritetaan veroa progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Koko verovuodelta rajoitetusti verovelvollinen suorittaa lisäksi kunnallisverotuksen verotettavasta tulosta veroa kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin mukaan. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on kuntien viimeksi vahvistettujen tuloveroprosenttien viimeksi toimitetun verotuksen kunkin kunnan kunnallisverotuksen verotettavalla tulolla painotettu keskiarvo prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella ilmoitettuna. *Kuntien keskimääräistä tuloveroprosenttia laskettaessa huomioon ei kuitenkaan oteta Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvien kuntien veroprosentteja.* Vero tilitetään kokonaisuudessaan valtiolle. Tuloveroprosentti julkaistaan säädöskoelmassa kuntien ja seurakuntien tuloveroprosenteista vuosittain annettavassa Verohallinnon luettelossa. Osan verovuotta Suomessa asunut verovelvollinen suorittaa kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta veroa koko verovuodelta tuloverolain 130 §:n mukaisesti, ja vero tilitetään verovelvollisen kotikunnalle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .